

Sat Tjelesne i zdravstvene kulture kao prediktor uspješnosti na satu Hrvatskoga jezika

Baotić, Katarina

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:874686>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-24**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education -
Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE

Katarina Baotić

SAT TJELESNE I ZDRAVSTVENE KULTURE KAO PREDIKTOR
USPJEŠNOSTI NA SATU HRVATSKOGA JEZIKA

Diplomski rad

Zagreb, srpanj 2023.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE

Katarina Baotić

SAT TJELESNE I ZDRAVSTVENE KULTURE KAO PREDIKTOR
USPJEŠNOSTI NA SATU HRVATSKOGA JEZIKA

Diplomski rad

Mentor rada:

prof. dr. sc. Ivan Prskalo

Sumentor rada:

izv. prof. dr. sc. Vesna Budinski

Zagreb, srpanj 2023.

SAŽETAK

Metodika je interdisciplinarna znanost koja u sebi povezuje saznanja svih disciplina koje istražuju odgojno-obrazovni proces. U ovome radu obrazložena je interdisciplinarnost u procesu obrazovanja s posebnim osvrtom na metodiku kineziologije i metodiku hrvatskoga jezika koje utvrđuju strategije, metode, modele i postupke za koncipiranje i praktično izvođenje nastavnog procesa u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture i hrvatskoga jezika. Nastava tjelesne i zdravstvene kulture pozitivno utječe na razvoj morfoloških obilježja, motoričkih, funkcionalnih i kognitivnih sposobnosti koje utječu na razvoj početne čitalačke pismenosti, učenje i ovladavanje hrvatskim jezikom. S obzirom na to da su kretanje i učenje povezani, kvalitetna nastava tjelesne i zdravstvene kulture može doprinijeti budnosti i energiji učenika, što utječe na sveukupno školsko postignuće i motivaciju učenika, stoga je za očekivati da će kineziološke aktivnosti neposredno prije nastavnog sata Hrvatskog jezika pozitivno utjecati na motivaciju i postignuće učenika u nastavi hrvatskoga jezika. Osnovni cilj istraživanja ovoga rada je provjeriti može li nastavni sat Tjelesne i zdravstvene kulture biti prediktor uspješnosti na satu Hrvatskog jezika. Istraživanje je provedeno u dva četvrta razreda. Jedan je razred pet dana imao nastavu hrvatskoga jezika prvi sat, a drugi je razred pet dana imao nastavu tjelesne i zdravstvene kulture prvi sat i nastavu hrvatskoga jezika drugi sat. Pokazalo se da postoji statistički značajna razlika u ukupnom broju bodova na provjeri znanja tri od pet dana i u ukupnom prosječnom broju bodova na provjeri znanja svih pet dana između dva razreda od kojih je razred u kojem se održavala nastava tjelesne i zdravstvene kulture neposredno prije nastave hrvatskoga jezika postigao statistički značajno bolje rezultate. Nije potvrđeno da postoji statistički značajna razlika između dva razreda u ukupnom percipiranom znanju, zainteresiranosti i razumijevanju i da je razred u kojem je održan nastavni sat Tjelesne i zdravstvene kulture prije sata Hrvatskoga jezika postigao statistički značajno više samoprocjene na svim varijablama.

Ključne riječi: Tjelesna i zdravstvena kultura, Hrvatski jezik, kineziološke aktivnosti, školski uspjeh

SUMMARY

Teaching methodology is an interdisciplinary science that connects the findings of all disciplines that investigate the educational process. This paper explains the interdisciplinary nature of education, with a special focus on the methodology of kinesiology and the methodology of the Croatian language teaching, which determine strategies, methods, models, and procedures for designing and implementing the teaching process in physical education and the Croatian language. Physical education positively influences the development of morphological characteristics as well as motor, functional, and cognitive abilities that affect the development of initial literacy, learning, and mastery of the Croatian language. Since movement and learning are interconnected, quality physical education can contribute to the students' alertness and energy levels, which affects overall academic achievement and motivation. Therefore, it is expected that physical activity immediately before the Croatian language class will have a positive impact on student motivation and achievement in Croatian language classes. The main goal of this research was to examine whether the physical education class can be a predictor of success in Croatian language classes. The research was conducted in two fourth-grades. One class had Croatian language classes as the first period for five days, while the other class had physical education classes as the first period and Croatian language classes as the second period during the five day period. It was found that there is a statistically significant difference in the total number of points on the knowledge assessment test on three out of five days and in the overall average number of points on the knowledge assessment test for all five days between the two groups. The class in which physical and health education classes were held immediately before Croatian language classes achieved statistically significantly better results. It was not confirmed that there is a statistically significant difference between the two classes in overall perceived knowledge, interest and understanding of the material and that the class which had physical education classes immediately before Croatian language classes scored statistically significantly more points during self-assessment on all variables.

Key words: Physical education, Croatian language class, kinesiological activities, school achievement

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. METODIKA – INTERDISCIPLINIRANA ZNANOST	3
3. KURIKUL I SVRHA NASTAVNOGA PREDMETA TJELESNA I ZDRAVSTVENA KULTURA	4
4. KINEZILOGIJA	6
4.1. Utjecaj kinezioloških podražaja na morfološka obilježja	6
4.2. Utjecaj kinezioloških podražaja na motoričke sposobnosti	6
4.3. Utjecaj kinezioloških podražaja na funkcionalne sposobnosti	7
4.4. Utjecaj kinezioloških podražaja na kognitivne sposobnosti, konativne osobine i socijalni status	7
5. TJELESNA I ZDRAVSTVENA KULTURA KAO DIO ODGOJA	8
6. POVEZANOST TJELESNE I ZDRAVSTVENE KULTURE S OSTALIM NASTAVNIM PREDMETA U OSNOVNOJ ŠKOLI	9
6.1. Nastavni sadržaji kao kriterij povezivanja	10
6.2. Strukturni elementi kao kriterij povezivanja	12
6.2.1. Prostorni elementi	12
6.2.2. Vremenski elementi	12
6.2.3. Prostorno-vremenski elementi	13
6.2.4. Energetski elementi	13
7. KURIKUL I SVRHA NASTAVNOGA PREDMETA HRVATSKI JEZIK	15
8. NASTAVNI PREDMET HRVATSKI JEZIK	16
8.1. Hrvatski jezik u užem smislu	16
8.2. Jezično izražavanje	17
8.3. Medijska kultura	17
8.4. Književnost	18
9. EMOCIJE, MOTIVACIJA I USPJEH NA NASTAVNOM PREDMETU HRVATSKI JEZIK	19
9.1. Kognicija	19
9.2. Motivacija	19
9.3. Emocije	20
9.4. Uspjeh	20
9.5. Emocije i stav učenika prema nastavnom predmetu Hrvatski jezik	20
10. METODIČKA ARTIKULACIJA ODRŽANIH NASTAVNIH SATI U SVRHU ISTRAŽIVANJA U OVOME RADU	21
11. CILJ I PROBLEMI ISTRAŽIVANJA	38
12. POSTUPAK I UZORAK ISTRAŽIVANJA	39

13.	INSTRUMENTI	40
14.	REZULTATI I RASPRAVA	41
	<i>14.1. Preliminarne analize</i>	41
	<i>14.2. Razlike u znanju</i>	42
	<i>14.3. Razlike u samoprocjenama</i>	44
15.	ZAKLJUČAK	47
16.	LITERATURA	48
17.	DODATCI	51

1. UVOD

Tema je ovoga diplomskoga rada nastavni sat Tjelesne i zdravstvene kulture kao prediktor uspješnosti na nastavnom satu Hrvatskoga jezika. U nastavi tjelesne i zdravstvene kulture dolazi do usvajanja i usavršavanja motoričkih kinezioloških vještina, znanja i navika koje zadovoljavanju osnovne ljudske potrebe za kretanjem čime se razvijaju morfološka obilježja, motoričke, funkcionalne i kognitivne sposobnosti (NN 27/2019) koje utječu na razvoj početne čitalačke pismenosti, učenje i ovladavanje hrvatskim jezikom, stoga je glavni cilj istraživačkog dijela ovoga rada provjeriti uspješnost na nastavnom satu Hrvatskog jezika ovisno o prethodnoj nastavi tjelesne i zdravstvene kulture da bi se vidjelo može li nastavni sat Tjelesne i zdravstvene kulture biti prediktor uspješnosti na satu Hrvatskog jezika.

U prvome dijelu rada bit će definirana metodika, interdisciplinarna znanost koja se bavi proučavanjem zakonitosti obrazovanja i odgoja kroz pojedine nastavne predmete, u ovome radu konkretno kroz Tjelesnu i zdravstvenu kulturu i Hrvatski jezik. Kako bi se bolje razumjeli utjecaji i svrha nastave tjelesne i zdravstvene kulture, u nastavku rada prikazat će se dijelovi kurikula koji se odnose na svrhu nastavnog predmeta Tjelesna i zdravstvena kultura te će biti riječi o kineziologiji, matičnoj znanosti kineziološke metodike, uz opis utjecaja kinezioloških podražaja na morfološka obilježja, motoričke, funkcionalne i kognitivne sposobnosti, konativne osobine te socijalni status. S obzirom na to da je u znanstvenim istraživanjima (Dubovečak, 2023) dokazano da nastava Tjelesne i zdravstvene kulture u integraciji s drugim nastavnim predmetima ima pozitivan učinak, u sljedećem poglavlju obrazložit će se povezanost Tjelesne i zdravstvene kulture s ostalim nastavnim predmetima, na što se nadovezuju istraživačka pitanja koja se postavljaju u ovome radu koja su direktno povezana s uspješnosti učenika na satu Hrvatskoga jezika neposredno nakon sata Tjelesne i zdravstvene kulture. U sljedećem dijelu rada prikazat će se dijelovi kurikula koji se odnose na svrhu nastavnog predmeta Hrvatski jezik, obrazložit će se njegova složenost kroz detaljniji opis nastavnih područja: hrvatski jezik u užem smislu, jezično izražavanje, medijska kultura i književnost. „Kako učenje nije samo kognitivan proces, osim akademskih vještina (učenje, komunikacija, prezentacija vještina) učitelj kod svojih učenika razvija i životne vještine (asertivnost, senzibilitet, suradnju u zajednici, suočavanje sa stresom), kojima se ispunjavaju emocionalne i socijalne potrebe pojedinca“ (Lazzarich, 2021: 276), stoga se iduće poglavlje bavi temom emocija, motivacije i uspjeha na nastavi hrvatskoga jezika.

U zadnjem dijelu rada je istraživački dio. Kako bi se utvrdilo može li nastavni sat Tjelesne i zdravstvene kulture biti prediktor uspješnosti na satu Hrvatskog jezika, održana je nastava hrvatskoga jezika u dva četvrta razreda osnovne škole, u jednom razredu prvi sat, u drugom razredu drugi sat neposredno nakon nastave tjelesne i zdravstvene kulture. U svrhu postizanja cilja istraživanja napravljeni su mjerni instrumenti: početni upitnik s procjenom za učitelje, početni upitnik sa samoprocjenama za učenike, završni upitnik s procjenom za učitelje, završni upitnik sa samoprocjenama za učenike te po jedan ispit za provjeru znanja o sadržaju toga dana. Zbog dokazanih pozitivnih utjecaja nastave tjelesne i zdravstvene kulture općenito, kao i u korelacijsko-integracijskom odnosu s ostalim nastavnim predmetima, hipoteze istraživanja su da će razred s nastavom tjelesne i zdravstvene kulture prije nastave hrvatskoga jezika postići statistički značajno više rezultate na ispitima svih pet dana mjerenja kao i u sveukupnom broju bodova te da će postići statistički značajno više samoprocjene na varijablama: percipirano znanje, zainteresiranost i razumijevanje.

2. METODIKA – INTERDISCIPLINIRANA ZNANOST

U ovome radu *Sat Tjelesne i zdravstvene kulture kao prediktor uspješnosti na satu Hrvatskoga jezika* razmatrat će se interdisciplinarnost u procesu obrazovanja s posebnim osvrtom na metodiku kineziologije i metodiku hrvatskoga jezika. Bežen, Budinski i Kolar Billege (2018) navode kako je glavna zadaća svakog učitelja u školi uspješno poučavanje učenika o sadržajima koje propisuje nastavni kurikulum. Kako bi proces poučavanja bio uspješan, postavlja se pitanje na koji način učenika dovesti do usvajanja nastavnog sadržaja. Odgovorom na to pitanje bave se metodike nastavnih predmeta koje povezuju znanstvene spoznaje o sadržajima koje bi učenici trebali usvojiti uz pomoć temeljnih odgojno-obrazovnih znanosti koje istražuju proces i smisao poučavanja u nastavi svakog školskog predmeta. „Metodika utvrđuje strategije, metode, modele i postupke za koncipiranje i praktično izvođenje nastavnog procesa“ (Bežen, Budinski, Kolar Billege, 2018: 7).

Bežen (2008) tvrdi kako metodiku ne treba svrstavati ni u edukološke ni u pedagogijske discipline, već je treba smatrati društvenom, odnosno interdisciplinarnom znanosti, jer u sebi povezuje saznanja svih disciplina koje istražuju odgojno-obrazovni proces. Bežen, Budinski i Kolar Billege (2018) navode kako se matične i temeljne odgojno-obrazovne znanosti smatraju supstratnim disciplinama koje su bitne su za razumijevanje i uspostavljanje prirode metodike jer se njihovim međusobnim povezivanjem i djelovanjem metodika konstituira kao zasebna disciplina. „Matične znanosti su znanosti iz kojih se uzima sadržaj (ciljevi, zadaće) nastavnog programa/predmeta. Na primjer, predmet Hrvatski jezik, zbog svoje složenosti, ima više matičnih znanosti: lingvistika, znanost o književnosti, teatrologija, filmologija, mediologija, stilistika i druge“ (Bežen i sur., 2018: 9). U području kineziološke metodike i nastave Tjelesne i zdravstvene kulture matična znanost je kineziologija. „Temeljne odgojno-obrazovne znanosti daju spoznaje o oblikovanju odgojno-obrazovnog procesa, tj. za poučavanje nekog sadržaja. Najvažnije su među njima psihologija odgoja i obrazovanja, filozofija odgoja, sociologija obrazovanja, pedagogija/edukologija i druge“ (Bežen i sur., 2018: 9). Povezivanjem spoznaja navedenih znanosti konstituira se metodika kao posebna interdisciplinarna znanost. Generička struktura metodike utemeljena je na matičnim znanostima nastavnih predmeta i odgojno-obrazovnim znanostima (Bežen i sur., 2018).

3. KURIKUL I SVRHA NASTAVNOGA PREDMETA TJELESNA I ZDRAVSTVENA KULTURA

Nastavni predmet Tjelesna i zdravstvena kultura u primarnom školovanju obvezan je prema dokumentu *Kurikulum nastavnog predmeta Tjelesna i zdravstvena kultura za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj* (NN 27/2019). Tjelesna i zdravstvena kultura zastupljena je 105 školskih sati u prvom, drugom i trećem razredu i 70 školskih sati u četvrtom razredu osnovne škole (NN 27/2019).

„Tjelesna i zdravstvena kultura provodi se u cijeloj vertikali odgojno-obrazovnog sustava Republike Hrvatske te je uz izvannastavne i izvanškolske (kineziološke/sportske) aktivnosti sastavni dio tjelesnog i zdravstvenog odgojno-obrazovnog područja“ (NN 27/2019). Na učenike djeluje rasterećujuće i zbog toga predstavlja planski određen i učinkovit način aktivnog odmora (NN 27/2019). Usvajanje i usavršavanje motoričkih kinezioloških vještina, znanja i navika pridonosi zadovoljavanju osnovne ljudske potrebe za kretanjem čime se razvijaju morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti; potiče se se kritičko promišljanje i pozitivan stav prema tjelesnom vježbanju i zdravlju (NN 27/2019). Tjelesna i zdravstvena kultura omogućuje učenicima da „bolje upoznaju svoje tijelo, njegovo funkcioniranje, prednosti i ograničenja, da razumiju važnost cjeloživotnoga tjelesnog vježbanja za očuvanje i unaprjeđenje zdravlja; potiče skladan rast i razvoj organizma te pravilno tjelesno držanje; pridonosi većim radnim sposobnostima, uspjehu u učenju te osobnom i socijalnom razvoju“ (NN 27/2019).

„Tjelesnim vježbanjem omogućuje se povećanje socijalne inkluzije, razvija se sposobnost donošenja odluka i rješavanja situacijskih problema, ali isto tako razvija se samopouzdanje, samopoimanje, upornost, odlučnost te mnoga pozitivna psihička obilježja učenika. Znanje i vještine koje se stječu te navike koje se razvijaju u ovome nastavnom predmetu potiču solidarnost, osjećaj odgovornosti, razvijanje moralnih vrijednosti i samopoštovanje te prihvaćanje različitosti“ (NN 27/2019).

Predmet Tjelesna i zdravstvena kultura sadrži četiri predmetna područja: Kineziološka teorijska i motorička znanja, Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti, Motorička postignuća i Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja. Navedena predmetna područja kurikula, objašnjena opisom i smjernicama, osiguravaju dorečenost, razumljivost i kontinuitet odgojno-obrazovnog procesa. Pomoću njih se određuju sve aktivnosti koje čine jedinstvene i smislene cjeline, a koje se temelje na širokom rasponu mogućnosti, od usvajanja i usavršavanja

kinezioloških motoričkih i teorijskih znanja, vježbanja, brige o tijelu do odgojno-obrazovnih utjecaja (NN 27/2019).

Ova prethodno navedena predmetna područja omogućuju povezivanje sa svim predmetima i područjima odgojno-obrazovnog procesa. Sadržaji su im usmjereni na temeljne kompetencije (komunikacija i suradnja, osobni razvoj i dobrobit, donošenje odluka i rješavanje situacijskih problema, inovativnost i kreativnost, društvena i osobna odgovornost, upravljanje profesionalnim i obrazovnim razvojem). Pristupom oblikovanju predmetnih područja na ovakav način stvara se prostor u kojem interesi i mogućnosti učenika postaju smjernice učiteljima prema zajedničkom cilju, a to je zdrav, sposoban, aktivan i zadovoljan učenik (NN 27/2019).

4. KINEZILOGIJA

Znanstvene i stručne spoznaje nastavnog predmeta Tjelesne i zdravstvene proizlaze iz znanstvenog polja kineziologije, to jest iz njezinih znanstvenih grana poput kineziološke edukacije, kineziologije sporta, kineziološke rekreacije i antropologije, kineziterapija i drugih (NN 27/2019), dakle, kineziologija je matična znanost Tjelesne i zdravstvene kulture. „Kineziologija je znanost koja proučava učinkovitost ljudskih pokreta, upravljani proces vježbanja, njegove zakonitosti te posljedice na ljudski organizam u najširem smislu riječi“ (Prskalo, Sporiš, 2016: 12). „Osnovni cilj kineziologije je pokretom tj. kretanjem poboljšati i unaprijediti čovjekovo zdravlje i život“ (Jurko, Čular, Badrić, Sporiš, 2015: 11). Djelovanje kineziologije prvenstveno se ogleda u društvenom znanstvenom području. U suradnji s ostalim znanstvenim poljima društvenih znanosti kineziologija dobiva mogućnost da bude interdisciplinarna u nekim vrstama istraživanja. Gotovo su sve znanosti iz društvenog područja povezane, stoga se spoznaje iz različitih polja međusobno prenose i koriste u drukčijim relacijama (Prskalo, Sporiš, 2016).

4.1. Utjecaj kinezioloških podražaja na morfološka obilježja

„Morfološke značajke, osobina su odgovorna za dinamiku rasta i razvoja i značajke građe morfoloških obilježja u koje se ubrajaju rast kostiju, mišićna masa i masno tkivo“ (Findak, 1995, Prskalo, Sporiš, 2016: 150). Rast i razvoj ovisni su o biološkim zakonima i utjecaju okoline i dobro doziranim podražajima može se pridonijeti pravilnom držanju tijela, pravilnom opterećenju mišićno-ligamentarnog sustava te pravilnom rastu i razvoju kostiju. Tjelesno vježbanje nema utjecaj na visinu tijela, ali osigurava pravilan rast i razvoj. Dakle, kvalitativno opterećivanje potiče kvalitetniji odnos između koštane, mišićne mase i potkožnog masnog tkiva (Prskalo, Sporiš, 2016).

4.2. Utjecaj kinezioloških podražaja na motoričke sposobnosti

„Motoričke sposobnosti uvjetno se definiraju kao latentne motoričke strukture koje su odgovorne za praktički beskonačan broj manifestnih reakcija i mogu se izmjeriti i opisati“ (Findak, 1995: 14). Prskalo i Sporiš (2016) navode kako su motoričke sposobnosti brzina, snaga, koordinacija, gibljivost, preciznost i izdržljivost. Učenje motoričkih vještina predstavlja zapravo intelektualni zadatak jer većim dijelom ovisi o psihičkim procesima kao što su

motivacija, pažnja i pamćenje (Breslauer, Hublin, Zegnal Kuretić, 2014). Hraski i Živčić (1996) na temelju provedenog istraživanja tvrde kako organizirano tjelesno vježbanje pozitivno utječe na razvoj motoričkih sposobnosti kod djece. Motorička znanja koja su stupanj usvojenosti pojedinih motoričkih struktura mogu biti sredstvo za transformaciju motoričkih sposobnosti i drugih antropoloških obilježja (Prskalo, Sporiš, 2016).

4.3. Utjecaj kinezioloških podražaja na funkcionalne sposobnosti

„Funkcionalne sposobnosti definiraju se kroz učinkovitost aerobnih i anaerobnih mehanizama, odnosno osnovnih energetske procesa za izdržljivost organizma“ (Prskalo, Sporiš, 2016: 164). Dodig (1992) navodi da kineziološke aktivnosti imaju snažan utjecaj na dišni sustav. Pravilnim vježbanjem povećava se površina alveola na kojoj se vrši izmjena plinova, obujam prsnog koša, vitalni kapacitet i drugi parametri. Anaerobne sposobnosti najviše razvijaju tijekom provođenja kraćih aktivnosti izuzetno visokog intenziteta, dok se aerobne sposobnosti najviše razvijaju kada se provode aktivnosti prilikom kojih je potrebna izdržljivost (tijekom cikličkih kinezioloških aktivnosti). Na razvijanje kondicije organizma utječe razvijenost funkcionalnih svojstava nekih organskih sustava i organizma općenito, koja se povećava redovnim i pravilnim provođenjem kinezioloških aktivnosti (Dodig, 1992).

4.4. Utjecaj kinezioloških podražaja na kognitivne sposobnosti, konativne osobine i socijalni status

„Kognitivne ili spoznajne sposobnosti omogućuju primanje, prijenos i preradu informacija, što se ostvaruje u kontaktu s okolinom. One predstavljaju osnovu misaone svjesne aktivnosti“ (Prskalo, Sporiš, 2016: 191). Temeljno značenje tjelesnog i zdravstvenog odgojno-obrazovnog područja jest unaprjeđenje zdravlja, a zdravlje je uvjet svakog osobnog napretka. Dakle, tjelesno vježbanje je podražaj i za razvoj sposobnosti kognitivne prirode (Prskalo, Sporiš, 2016). „Konativni faktori ili osobine ličnosti su značajni za razumijevanje i predviđanje ponašanja čovjeka u različitim situacijama, a djelovanjem kinezioloških podražaja osobine ličnosti kao i socijalni status mogu biti unaprijeđeni“ (Prskalo, Sporiš, 2016: 191).

5. TJELESNA I ZDRAVSTVENA KULTURA KAO DIO ODGOJA

„U širem smislu, tjelesna i zdravstvena kultura definirana je kao integralni dio odgoja, jedna strana razvoja osobnosti. U užem smislu promatra se kao način prenošenja vrijednosti tjelesne i zdravstvene kulture od starijih na mlađe naraštaje, odnosno kao način pretvaranja vrijednosti iz općeg u osobno dobro (u vidu poboljšanja zdravlja, usavršavanja funkcionalnih, motoričkih i drugih svojstava i sposobnosti). Zbog toga tjelesna i zdravstvena kultura nije ni školski predmet ni vještina, nego dio odgoja“ (Rodić, 2014: 282-283).

„Iako naglašeno projektiramo tjelesnu i zdravstvenu kulturu na osobnost učenika, na njega će se nužno projektirati i ostale dimenzije odgoja“ (Rodić, 2014: 283). Postoje dvije različite vrste nastavnih planova i programa u osnovnim školama država istočne i središnje Europe (Hardman, 2007). Tradicionalni način organizira se preko sportova, igre i plesa. Međutim, glavni element programa rada Tjelesne i zdravstvene kulture, posebno u nižim razredima osnovne škole, uvijek je bio pokret. Cilj Tjelesne i zdravstvene kulture, koji je utemeljen na pokretu, pomaže učenicima da se prvenstveno osjećaju ugodno, primjenjujući vještinu pokreta u raznim aktivnostima (Lambdin, Lambdin, 1995). Često se naglašava razvoj motoričkih vještina pri čemu se zanemaruje razvoj motoričkih sposobnosti iako se i on događa. U sadašnje vrijeme uloga tjelesne i zdravstvene kulture sve više prerasta iz vještine u odgoj (Rodić, 2014).

6. POVEZANOST TJELESNE I ZDRAVSTVENE KULTURE S OSTALIM NASTAVNIM PREDMETA U OSNOVNOJ ŠKOLI

„Nastava tjelesne i zdravstvene kulture specifična je po sveobuhvatnosti utjecaja na učenika koji se manifestira u svim segmentima antropološkog statusa: motoričkom, funkcionalnom, morfološkom, psihološkom, sociološkom i kognitivnom. U okviru ovog predmeta pred učenikom se često postavlja vrlo zahtjevna zadaća za motoričkom kreativnošću i rješavanjem složenih motoričkih problema u situacijskim i natjecateljskim uvjetima. Motorički je odgovor samo završna manifestacija u rješavanju takvih situacija, međutim u tom procesu neizostavno i u velikoj mjeri sudjeluju brojni kognitivni procesi poput sposobnosti percepcije, vizualizacije, anticipacije, specijalizacije, brzine nervno-mišićne reakcije i simultane obrade različitih signala poput vizualnih, akustičnih, kinestetičkih i proprioreceptivnih“ (Rogulj, Rogulj, Kovačević, 2011: 477).

Brisswalter, Collardeau i Alcerin (2002) navode kako kineziološka aktivnost i nastava tjelesne i zdravstvene kulture utječu pozitivno i na različita mentalna obilježja. Tjelesna aktivnost pridonosi formiranju pozitivnih karakternih osobina poput dosljednosti, ustrajnosti te brzini strukturiranja obrazaca mentalnih reakcija i brzom prilagodbi na različite novonastale situacije. Također, poboljšava se snalaženje u promjenljivim prostorno-vremenskim uvjetima, potiče se mentalna aktivnost i mentalni zamor je znatno manji jer se angažiranjem fizioloških funkcija (kretanje i energetske procese), posredno pospješuju i mentalne funkcije.

„Tjelesna i zdravstvena kultura je, zbog svoga pozitivnog utjecaja na bio-psihosocijalni status djece, povezana s primijenjenim znanstvenim disciplinama iz području društvenih i prirodnih znanosti“ (Rodić, 2014: 280). Rodić (2014) navodi kako je jedan od kriterija povezivanja nastavnih sadržaja. Drugi kriterij povezivanja je tjelesna aktivnost čiji su strukturni elementi prostorni, vremenski i fiziološko-energetski. Dokazana povezanost Tjelesne i zdravstvene kulture s ostalim nastavnim predmetima ukazuje na potrebu razvoja modela za integriranu nastavu. U integriranoj nastavi modeli povezanosti omogućuju aktivnog, motiviranog i samoinicijativnog učenika, koji istražuje i poima cjelovitu i integriranu stvarnost, sposobnog za prenošenje znanja na nove tematske sklopove i na iskustveno učenje u različitim socijalnim situacijama. „Model povezanosti koristi se jednostavnim pristupom u kome se sadržaj iz jednog područja koristi za povećanje ili dopunu iskustva učenja u drugom znanstvenom području. Još ambiciozniji model partnerstva predstavlja strategiju za složeno ujedinjenje sadržaja iz dva ili više predmetna područja“ (Rodić, 2014: 284).

6.1. Nastavni sadržaji kao kriterij povezivanja

Kao što je prethodno navedeno, prvi kriterij povezivanja Tjelesne i zdravstvene kulture s ostalim nastavnim predmetima je nastavni sadržaj. Rodić (2014) navodi kako su u predmetu Glazbena kultura sadržaji aktivnosti pjevanje i izvođenje glazbenih igara uz pokret, stvaranje pokreta uz glazbu, izvođenje dječjih, narodnih i umjetničkih igara, slušanje glazbe i slično. U nastavi Glazbene kulture polazi se od prirodnog pokreta, osobnog raspoloženja i doživljaja nastalih pod snažnim utjecajem ritma i glazbe, učenici improviziraju igre s pjevanjem i pokretom na određenu glazbu te stvaraju slobodnu formu.

„U predmetu Tjelesna i zdravstvena kultura sadržaji aktivnosti su plesne vježbe kao umjetnički oblici kretanja, ritmičko i estetsko izražavanje, u kojima izvođači iskazuju težnju za izražavanjem vlastitih, a često i tuđih emocionalnih stanja u određenom ritmu. Sva ta kretanja odlikuju se umjetničkim doživljajem, razvijanjem smisla za ljepotu pokreta i usavršavanjem ritma. Ona se mogu izvoditi individualno i kolektivno, a najčešće uz glazbu, pjevanje ili recitiranje“ (Rodić, 2014: 289).

Rodić (2010) navodi kako se u program Tjelesne i zdravstvene kulture učenika nižih razreda osnovne škole najčešće uvrštavaju dječje folklorne igre s pjevanjem i kola i narodne igre iz kraja u kojem se nalazi škola. U program se uvrštavaju i polka, valcer, tango i drugi suvremeni tzv. društveni plesovi.

U nastavi Prirode i društva proučavaju se osobine zraka, osobine svjetlosti, osobine vode te se ukazuje na utjecaj prirodnih čimbenika (zraka, sunca i vode) na organizam učenika. U nastavi Tjelesne i zdravstvene kulture jedan od veoma važnih čimbenika za poticanje pravilnog i zdravog rasta i razvoja djece, jest utjecaj prirodnih čimbenika, vanjskih elemenata okoliša (Rodić, 2014).

„Teorijska znanja u predmetu Tjelesna i zdravstvena kultura upućuju učenike na važnost bavljenja tjelesnim aktivnostima (primjena osnovnog sredstva u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi), upoznavanje s korisnošću i štetnošću utjecaja sunčevih zraka, djelovanje svježeg zraka, kao prirodnih čimbenika (primjena dopunskih sredstva u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi). Pravilna i raznovrsna prehrana i njezin utjecaj na rast i razvoj djece ima dodirne točke s temama iz predmeta Priroda i društvo, u odnosu priroda↔čovjek↔društvo“ (Rodić, 2014: 290).

Rogulj, Rogulj i Kovačević (2011) navode kako se sadržajna povezanost nastave Matematike i Tjelesne i zdravstvene kulture ogleda u nekoliko aspekata: kroz upoznavanje s geometrijskim pojmovima, likovima i tijelima, kroz upoznavanje s mjernim jedinicama i s

brojevnim pojmovima i računskim operacijama kroz kineziološke aktivnosti na satu Tjelesne i zdravstvene kulture.

„Geometrijske likove i pojmove moguće je znatno zornije i utilitarnije predočiti i objasniti učenicima u uvjetima realnog prostora na satu TZK koristeći npr. brojne crte koje obilježavaju igralište“ (Rogulj, Rogulj, Kovačević, 2011: 478). Pojam pravca, točke, dužine, kuta, geometrijskih likova, plohe ili površine učenicima je moguće objasniti pomoću njih samih, na način da ih se formira u oblik navedenih pojmova (Rogulj i sur., 2011). „Geometrijska tijela moguće je zorno predočiti i upoznati putem brojnih rekvizita i pomagala koja se koriste u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture“ (Rogulj i sur., 2011: 479). „Upoznavanje s mjernim jedinicama preko nastavnih sadržaja tjelesne i zdravstvene kulture izvodi se prilikom mjerenja morfoloških karakteristika djece i procjene njihovih motoričkih sposobnosti, kada učitelj uključuje učenike u proces evaluacije“ (Rodić, 2014: 290). Mjerenjem tjelesne težine i visine, učenici se aktivnim sudjelovanjem upoznaju s mjernim jedinicama, praćenjem motoričkog postignuća (npr. pri skoku u dalj iz mjesta) upoznaju se s mjernim jedinicama metri, centimetri i milimetri, prilikom mjerenja (npr. trčanja na 300 metara) upoznaju se s minutama i sekundama (Rodić, 2014).

„Upoznavanje s brojevnim pojmovima i računskim operacijama preko nastavnih sadržaja tjelesne i zdravstvene kulture izvodi se prilikom natjecateljskih igara s hitnom izvedbom“ (Rodić, 2014: 290). Na primjer, razliku između parnih i neparnih brojeva usvaja se primjenom upute: „na parove razbroj se“. Računske operacije zbrajanja, oduzimanja, dijeljenja ili množenja izvode se kroz različite motoričke zadatke (Rodić, 2014). Rogulj i suradnici (2011) kao primjer navode igrice u paru koje zahtijevaju brzinu reakcije, koordinaciju, preciznost, ali i brzinu računanja (npr. kada jedan učenik sebi baci loptu u zrak, a u tom trenutku mu suigrač zada neki računski zadatak na kojeg ovaj mora točno odgovoriti prije nego uhvati bačenu loptu). „Učenje matematike kroz igru, natjecanje i motoričke zadatke pozitivno doprinosi sinergiji i cjelovitosti utjecaja nastavnog procesa na sve dimenzije antropološkog statusa učenika i značajno pridonosi njegovoj utilitarnosti“ (Rogulj i sur., 2011: 481).

U nastavi materinskog jezika sadržaj nastave je recitiranje napamet naučenih tekstova, odnosno scensko prikazivanje dramskog i dramatiziranog teksta, recitiranje narodnih pjesama. S druge strane, u nastavi Tjelesne i zdravstvene kulture sadržaj nastave je glasno i ritmičko recitiranje narodnih pjesama uz pojedine elementarne igre, metodom imitacije, ilustracije i dramatizacije. Narodna pjesma je tipičan primjer međuodnosa nastave Tjelesne i zdravstvene kulture s materinskim jezikom (Rodić, 2014).

6.2. Strukturni elementi kao kriterij povezivanja

„Predmet metodike razredne nastave jest dijete u sveukupnoj praksi te nastave (odgojno-obrazovnog rada), odnosno predmet čine pitanja povezana s problemom maksimalne uspješnosti i dosljedne provedbe postavljenih zadataka u praksi najniže razine školovanja učenika nižih razreda osnovne škole“ (Rodić, 2014: 285). Tražeći puteve, rješenja i odgovore na pitanja koje joj postavlja praksa, metodika nastave najprije se obraća školskoj praksi, nastojeći otkriti ono što je u skladu sa zakonitostima, a što progresivno (Rodić, 2013).

6.2.1. Prostorni elementi

„Prostorni elementi ukazuju na vanjsku stranu, odnosno oblik vježbe (položaj vježbača, smjer, opseg i slijed) u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi. Prostorna je svijest jedan od kriterija povezivanja, npr. nastave tjelesne i zdravstvene kulture i matematike“ (Rodić, 2014: 285). Primjer je zadatak kretanja različitom putanjom, uz stalno mijenjanje smjera, prema zamišljenim geometrijskim oblicima na tlu (trokut, kvadrat, pravokutnik, kružnica i sl.), tako da na pojedinim zamišljenim stranicama učenici izvode različite pokrete i kretanja (hodanje, trčanje, skakanje, gimnastičke elemente, plesne korake...) (Rodić, 2014).

6.2.2. Vremenski elementi

„U tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi aktivnosti izvođenja pokreta zahtijevaju i vrijeme: brzinu (tempo, ritam) i slijed. Tempo pokreta ima dosta sličnosti s brzinom kretanja, ali oni nisu identični“ (Rodić, 2014: 287). Vremenska odrednica kojom se iskazuje broj ponavljanja pokreta u jedinici vremena jednom te istom frekvencijom pokreta naziva se tempo (Rodić, 2013). Rodić (2014) naglašava da su zajednički kriteriji povezanosti nastave glazbene kulture i tjelesne i zdravstvene kulture vremenski elementi izvođenja glazbe i pokreta.

„Temeljna odrednica ritmičkog pokreta (Rodić, 2013) je da u njemu postoje naglašeni trenutak pokreta (koji se ostvaruju pod utjecajem aktivne sile mišićnog naprezanja), a zatim se izvjesno vrijeme pokreti nastavljaju po inerciji, kao pasivni (nenaglašeni dio). S druge strane, u glazbenoj kulturi aktivnosti izvođenja i stvaranja glazbe zahtijevaju, uz ostalo, i sviranje takta, ritma, usvajanje ritmičkih struktura, ritmičkim i zvučnim efektima kreiranje pratnje za pjesme, različita tempa, dinamičke razlike, ritmičke dopune i sl.“ (Rodić, 2014: 287)

6.2.3. Prostorno-vremenski elementi

Povezanost između nastave glazbene kulture i tjelesne i zdravstvene kulture prisutna je i u kombinaciji prostornih i vremenskih elemenata.

„U tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi plesni sadržaji, izraženi u obliku narodnih plesova, izvorište su tjelesne aktivnosti. Ritam i melodija pomažu da djeca njeguju svoje pokrete u ritmičkoj gimnastici, ali i u ostalim motoričkim sadržajima. Plesne vježbe, a i druge tjelesne vježbe, razvijaju sposobnost estetskog doživljaja i izražavanja pokretima praćenim određenom melodijom, taktom i ritmom, koji se daje pljeskanjem, udaraljka, instrumentom ili glasom (pjevanjem). Postojanje ritma u pokretu uvjet je za njegovu ekonomičnost. Uz pomoć glazbe i ritma djeca se oslobađaju suvišnih pokreta. Neophodno je težiti vizualnom oblikovanju pokreta bez rekvizita i s njima, i pri tome se koristiti različitom dinamikom, ritmom, taktom i tempom“ (Rodić, 2014: 287).

6.2.4. Energetski elementi

Prema Rodiću (2014), zadnji stuktorni elementi kao kriterij povezivanja su energetski elementi. Poveznica između nastave prirode i društva i tjelesne i zdravstvene kulture prema energetskim elementima očituje se teorijskim i praktičnim znanjima o utjecaju topline i svjetlosti na organizam učenika u mirovanju i kretanju, na njihovo zdravlje, hranidbeni lanac i tako dalje.

„U nastavi tjelesne i zdravstvene kulture intenzitet i trajanje pokreta i kretanja podrazumijeva jačinu i trajanje živčano-mišićne napetosti, o čemu bitno ovisi učinak vježbi na organizam učenika. U funkcionalnom procesu, s fiziološke točke gledišta, motorička aktivnost (tjelesna vježba) može se promatrati kao kretanje koje potiče prijelaz organizma iz jednog u drugo, obično više stanje funkcioniranja, odnosno kao proces obnavljanja i prilagodbe, ali i nadoknade tekućih gubitaka energije i radnih potencijala, koji povećavaju funkcionalne mogućnosti organizma učenika“ (Rodić, 2014: 288).

Budući da se u radu razmatraju sastavnice nastave tjelesne i zdravstvene kulture kao prediktor uspješnosti u nastavi hrvatskoga jezika potrebno je istodobno raditi na razvoju morfoloških obilježja, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti jer će one utjecati na razvoj početne čitalačke pismenosti, učenje i ovladavanje hrvatskim jezikom. S obzirom na to da je u znanstvenim istraživanjima (Dubovečak, 2023) dokazano da nastava tjelesne i zdravstvene kulture u integraciji s ostalim nastavnim predmetima ima pozitivan učinak, istraživačka pitanja koja se postavljaju u ovom radu direktno su povezana s uspješnosti učenika koji su izloženi korelacijsko-integracijskom metodičkom sustavu (tjelesne aktivnosti utječu i na razvoj kognitivnih sposobnosti, a kognitivne radnje temelj su za uspješnost u nastavi hrvatskoga jezika). Glavni je cilj istraživačkog dijela ovoga rada provjeriti može li nastavni sat Tjelesne i zdravstvene kulture biti prediktor uspješnosti na satu Hrvatskoga jezika.

7. KURIKUL I SVRHA NASTAVNOGA PREDMETA HRVATSKI JEZIK

S obzirom na to da je glavni cilj u istraživačkom dijelu ovoga rada provjeriti može li nastavni sat Tjelesne i zdravstvene kulture biti prediktor uspješnosti na satu Hrvatskoga jezika, u nastavku rada obrazložiti će se suodnos kurikula i svrhe nastavnoga predmeta Hrvatski jezik i nastavnog predmeta Tjelesna i zdravstvena kultura.

Nastavni predmet Hrvatski jezik u primarnom školovanju obavezan je prema dokumentu *Kurikulum nastavnog predmeta Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj* (NN 10/2019). Navedeni dokumenat sadržava vertikalnu i horizontalnu raspoređenost ishoda. Hrvatski jezik, prema istom dokumentu, obuhvaća vremensku dimenziju od 175 školskih sati po jednoj školskoj godini u primarnom obrazovanju (Kolar Billege, 2020).

Kolar Billege (2020) navodi kako sadržaj *Kurikuluma nastavnoga predmeta Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije* (NN 10/2019) obuhvaća ove sastavnice: opis i svrhu, odgojno-obrazovne ciljeve učenja i poučavanja, strukturu – područja predmetnog kurikula, odgojno-obrazovne sadržaje, ishode i razine usvojenosti po organizacijskim područjima i razredima. Struktura nastave Hrvatskog jezika uspostavljena je u područjima: Hrvatski jezik i komunikacija, Književnost i stvaralaštvo, Kultura i mediji.

„Svrha je učenja i poučavanja nastavnog predmeta Hrvatski jezik osposobljavanje učenika za jasno, točno i prikladno sporazumijevanje hrvatskim standardnim jezikom, usvajanje znanja o jeziku kao sustavu, slobodno izražavanje misli, osjećaja i stavova te spoznavanje vlastitoga, narodnog i nacionalnog jezično-kulturnog identiteta. Učenicima se omogućuje primanje, razumijevanje, vrednovanje i stvaranje različitih govornih i pisanih tekstova primjenom komunikacijskih strategija. Učeniku je jezik najčešće sredstvo samospoznaje i spoznaje svijeta koji ga okružuje, a vještine slušanja, govorenja, čitanja, pisanja i njihova međudjelovanja pridonose njegovoj osobnoj dobrobiti i omogućuju mu djelovanje u osobnim, društvenim, kulturnim i poslovnim prigodama“ (NN 10/2019).

Kolar Billege (2020) navodi kako metodičkim posredovanjem učitelja učenici mogu dosegnuti ishode koji će biti podloga za razvijanje komunikacijske jezične kompetencije ukoliko se taj standard oslanja na strukturu matične znanosti i znanstvene dosege metodike nastavnog predmeta.

8. NASTAVNI PREDMET HRVATSKI JEZIK

Nastavni predmet Hrvatski jezik osnova je za učenje drugih predmeta i ima istaknutu odgojnu i obrazovnu funkciju. Učenje jezika važno je tijekom cijele obrazovne vertikale (osnovna i srednja škola). „Kao što je Hrvatski jezik složen nastavni predmet, satnicom najzastupljeniji u čitavoj obrazovnoj vertikali, tako je i metodika hrvatskoga jezika među najrazvijenijim metodikama u znanstvenome sustavu. Ona objedinjuje metodiku jezika, književnosti, metodiku jezičnog izražavanja, metodiku medijske kulture. Svaka od navedenih metodika ima svoje temelje u matičnoj znanosti“ (Lazzarich, 2017: 27). Složenost Hrvatskog jezika u nastavku će se ovog rada pojasniti kroz detaljniji opis nastavnih područja predmeta Hrvatski jezik (hrvatski jezik u užem smislu, jezično izražavanje, medijska kultura i književnost).

8.1. Hrvatski jezik u užem smislu

Pod nazivom područja *hrvatski jezik u užem smislu* Bežen, Budinski i Kolar Billege (2018) podrazumijevaju područje gramatike, pravogovora i pravopisa standardnog suvremenog hrvatskoga jezika u nastavnome predmetu Hrvatski jezik u osnovnoj školi. U gramatiku se ubraja više neovisnih jezikoslovnih disciplina: *fonologija, morfologija, tvorba riječi, sintaksa i leksikologija*. „*Fonologija* proučava foneme kao razlikovne jezične jedinice“ (Budinski, 2019: 14). „*Morfologija* proučava vrste riječi i njihove oblike te morfeme – najmanje jezične jedinice koje imaju značenje“ (Budinski, 2019: 15). „Jezična pojava gdje od jedne ili više riječi nastaju nove zove se *tvorba riječi*. *Tvorba riječi* ujedno je i dio gramatike koji proučava tvorbenu strukturu dosadašnjih riječi dajući pravila za tvorbu novih“ (Barić, Lončarić, Malić, Pavešić, Peti, Znečević i Znika 2005: 285). „*Sintaksa* proučava pravila po kojima se riječi slažu u rečenice i tekst“ (Budinski, 2019: 15), dok „*leksikologija* proučava i opisuje riječi kao leksičke jedinice“ (Budinski, 2019:15)

Sve prethodno navedene i pojašnjene discipline interpolirane su u program hrvatskog jezika. Osim njih, tu se svrstavaju i teme iz dijalektologije i povijesti jezika. S obzirom na to da sve te discipline pripadaju višem rodnom pojmu jezikoslovlju, još preciznije je reći da je za ovo područje jezikoslovlje njihova matična znanost. Matične discipline za ovo područje grane jezikoslovlja su: gramatika, pravogovor i pravopis (Bežen, Budinski, Kolar Billege, 2018).

8.2. Jezično izražavanje

Jezično izražavanje Bežen, Budinski i Kolar Billege (2018) definiraju kao područje Hrvatskoga jezika u kojem se uči/poučava primjena jezičnih vještina i znanja u svakodnevnom usmenom i pismenom govoru. Isti autori navode kako se u tom području razvijaju jezične djelatnosti čitanja, pisanja, slušanja i govorenja i uče oblici jezika koji se koriste u praksi (pričanje, prepričavanje, opisivanje, izvještavanje i drugi). Prema Rosandiću (2002), svrha je jezičnog izražavanja, u suradnji s ostalim nastavnim područjima, razvijanje kulture čitanja, pisanja, slušanja i govorenja. „Nastavna područja međusobno se funkcionalno povezuju i prožimaju“ (Rosandić, 2002: 20).

U nastavi Hrvatskog jezika afirmira se govoreni i pisani modalitet hrvatskoga jezika. Tako je slušanje i govorenje primarna jezična djelatnost, koja podupire početno čitanje i pisanje. „Slušanje kao jezična djelatnost prilikom ovladavanja čitanja i pisanja obuhvaća slušanje radi primanja informacija i poruka, slušanje radi razumijevanja drugoga, slušanje govora radi oponašanja pravilnoga izgovora glasova, pravilnoga naglašavanja riječi i intonacije rečenice“ (Budinski, 2019: 30). „Govorenje je jezična djelatnost u kojoj učenici sudjeluju u govornome činu u osmišljenim i neformalnim komunikacijskim situacijama. Metodički postupci aktiviraju misaone jezične strukture i potiču govornu jezičnu produkciju“ (Budinski, 2019: 31). Kada učenici usvoje modele slušanja i govorenja, mogu aktivno sudjelovati u početnom čitanju i pisanju. „Čitanje je proces tijekom kojega učenik dekodira pisani jezik“ (Budinski, 2019: 32). „Pisanje je posebna vrsta jezične djelatnosti koja služi komunikaciji među ljudima“ (Rosandić, 2002: 14).

U nastavnom području jezičnog izražavanja, osim svega navedenog, uvježbava se i razlikovanje i uporaba različitih funkcionalnih stilova kojima je temeljna matična disciplina stilistika, ali sudjeluju i spoznaje drugih lingvističkih disciplina i psiholingvistike (Bežen, Budinski, Kolar Billege, 2018).

8.3. Medijska kultura

„Medijska je kultura najraznorodnije područje predmeta Hrvatski jezik te obuhvaća sadržaje o svim glavnim suvremenim medijima“ (Bežen, 2008: 97). U školskom su programu najvažniji kazalište i film, a slijede ih radio, televizija, računalo i tiskani mediji (Bežen, 2008). „Znanost koja ima ambiciju proučavati sve medije u njihovu međuodnosu je mediologija, no ona još uvijek nije razvijena toliko da se njezine spoznaje primjenjuju u nastavnom programu“

(Bežen, 2008: 97). Iz tog razloga, bolje je reći da su matične znanosti za pojedine medije teatrologija, filmologija, teorije televizije, tiska i radija, informatika te naposljetku znanost o novinarstvu čiji sadržaji djelomično ulaze i ovo područje (Bežen, 2008). Rosandić (2002) medijsku kulturu definira kao zasebno nastavno područje koje u suradnji s drugim nastavnim područjima razvija medijsku kulturu učenika. Prema Bilač (2012), zadaće ovog područja su osposobljavanje za komunikaciju s medijima; recepcija filma, kazališne predstave, televizijske i radijske emisije; osposobljavanje za vrednovanje emisija i filmskih ostvarenja.

8.4. Književnost

Sadržaji književnosti u obrazovanju učenike uvode u umjetničku književnost kojom se razvija odnos prema vrjednovanju kvalitete književnih djela i umjetnosti pjesničkoga jezika (Bežen, Budinski, Kolar Billege, 2018). Metodika nastave književnosti usko je povezana sa znanostima o književnosti. Pojedini teoretičari je ta činjenica dala povoda da uspostave termin „školska znanost o književnosti“. Znanost o književnosti obuhvaća književnu kritiku, povijest i teoriju književnosti i metodologiju književnog studija, dok se metodika nastave književnosti bavi proučavanjem književnosti u odgojno-obrazovnom procesu koja uključuje spoznaje znanosti o književnosti (Rosandić, 1988), „stoga je znanost o književnosti matična znanost za područje književnost“ (Bežen i sur., 2018: 10). Književna djela koja učenici trebaju upoznati na nekom stupnju školovanja propisana su neobveznom i obveznom lektinom (Bežen i sur. 2018).

9. EMOCIJE, MOTIVACIJA I USPJEH NA NASTAVNOM PREDMETU HRVATSKI JEZIK

„Kako učenje nije samo kognitivan proces, osim akademskih vještina (učenje, komunikacija, prezentacija vještina) učitelj kod svojih učenika razvija i životne vještine (asertivnost, senzibilitet, suradnju u zajednici, suočavanje sa stresom), kojima se ispunjavaju emocionalne i socijalne potrebe pojedinca“ (Lazzarich, 2021: 276).

Često se postavlja pitanje kakav je uspjeh učenika u nastavnom predmetu Hrvatski jezik, imaju li učenici motivaciju za usvajanje njegovog sadržaja te koje ih emocije vežu za taj predmet. Vizek Vidović (2009) navodi kako je glavni izazov za učitelje kako buđenje interesa u učenicima za nastavni sadržaj koji im otprije nije zanimljiv ili za novi nastavni sadržaj koji im je nepoznat. „Znanstvenici navode tri komponente koje određuju ljudsko učenje: kogniciju, motivaciju i emocije. Veoma je važno njihovo međudjelovanje u složenim školskim aktivnostima“ (Lazzarich, 2021: 276).

9.1. Kognicija

Djeca imaju drukčije kognitivne sposobnosti i stoga je važno da ih svako dijete u nastavnom procesu ostvari u punoj mjeri. „Neki su učenici intelektualni tipovi, pojedini su vizualni ili slušni, drugi tzv. kinestetični tipovi“ (Lazzarich, 2021: 276). Za usvajanje sadržaja nastave Hrvatskoga jezika najvažniji su kognitivni procesi.

9.2. Motivacija

Rosandić (2002) navodi kako su motivacija i interes međusobno povezani. „Kao metodički termin, motivacija označava psihičke procese koji učenike pokreću na određenu djelatnost i ponašanje“ (Rosandić, 2002: 22). „Psihologija određuje interes kao osobinu osobe koja se utemeljuje na čvrstoj organizaciji znanja, osjećaja i djelatnosti. Oblikuje se na temelju cjelokupnoga iskustva osobe o određenom predmetu, pojavi ili skupini predmeta“ (Rosandić, 2002: 22). Zainteresirati se za nešto znači s pozornošću doživjeti nešto i započeti misaono i praktično bavljenje izdvojenim predmetom (Rosandić, 2002). Osim intrinzične (poticaj iznutra) i ekstrinzične (poticaj izvana) motivacije, presudnu ulogu imaju interesi učenika i djelovanje učitelja. Pozitivan odnos između učitelja i učenika utječe na motivaciju učenika za obavljanje zadataka (Lazzarich, 2021).

9.3. Emocije

Burić (2008) navodi kako učeničke emocije utječu na uspjeh, a u isto vrijeme povratna informacija o uspjehu utječe na emocije. „Kao što emocije u međuljudskim odnosima bitno određuju kvalitetu odnosa, emocije učenika prema svojim učiteljima odražavaju se na proces učenja u školi“ (Lazzarich, 2021: 276).

9.4. Uspjeh

Na učenikov (ne)uspjeh utječu sposobnosti i interesi pojedinca, organizacija nastavnog procesa, učiteljeva osposobljenost, materijalne prilike u nekoj školi te obiteljska situacija (Kadum-Bošnjak, Cotič, Felda, 2014). „Uspjeh učenika ipak ponajviše ovisi o tome znaju li učiti i kojim se pristupima i strategijama pritom koriste“ (Lazzarich, 2021: 276).

9.5. Emocije i stav učenika prema nastavnom predmetu Hrvatski jezik

Autorice Pavličević Franić i Alardović Slovaček (2011) provele su istraživanje u kojem su istražile kakve su emocije i motivacija učenika prema nastavnom predmetu Hrvatski jezik. Istraživanje je pokazalo da učenici boljeg uspjeha više vole nastavni predmet Hrvatski jezik, iako je bilo i odličnih učenika koji taj školski predmet uopće ne vole. Također, učenici su općenito pokazali slabu motivaciju prema učenju hrvatskoga jezika. Kao razloge za to najčešće su navodili kako im je sadržaj nerazumljiv, težak, dosadan, opsežan i kako ne shvaćaju zašto im sve to treba.

Temeljem proučenih istraživanja i znanstvenih teorijskih okvira izloženih u ovome radu formirana je tema *Sat Tjelesne i zdravstvene kulture kao prediktor uspješnosti na satu Hrvatskoga jezika*. Rodić (2014) navodi da su kretanje i učenje povezani i da kvalitetna nastava tjelesne i zdravstvene kulture može doprinijeti budnosti i energiji djeteta, što utječe na sveukupno školsko postignuće i motivaciju učenika, stoga je za očekivati da će kineziološke aktivnosti neposredno prije nastavnog sata Hrvatskog jezika pozitivno utjecati na emocije, motivaciju i postignuće učenika u nastavi Hrvatskoga jezika.

10. METODIČKA ARTIKULACIJA ODRŽANIH NASTAVNIH SATI U SVRHU ISTRAŽIVANJA U OVOME RADU

U svrhu istraživanja održano je pet nastavnih sati predmeta Hrvatski jezik.

Prva nastavna jedinica bila je *Šuma Striborova: Ivana Brlić-Mažuranić (sažimanje pripovjednih tekstova)* i raspoređena je u dva nastavna sata. Sati su održani u problemskom, korelacijsko-integracijskom i komunikacijskom metodičkom sustavu. Obrazovno-funkcionalne zadaće ove nastavne jedinice bile su zamjećivati i izdvajati glavne događaje i likove u pripovjednome tekstu, sažeto prepričavati događaj uključujući bitne pojedinosti za razumijevanje teksta, samostalno oblikovati sažetak, prepoznati stvarne i nestvarne događaje, uočavati poruku priče, razumjeti osjećaje likova, slušanjem, čitanjem i analizom djela uočiti snagu majčine ljubavi. Odgojne zadaće bile su uočavati važnost žrtve i smisla požrtvovnosti, poticati mudrost i dobro nasuprot zlu i pohlepnosti te uočiti pobjedu dobra nad zlom. Pripreme svih pet nastavnih sati utemeljene su na primjerima priprema koje su zapisane u Metodičkom praktikumu nastave hrvatskoga jezika u nižim razredima osnovne škole, *Što, zašto, kako*, autora Ante Bežena, Vesne Budinski i Martine Kolar Billege (2018). Na prvom nastavnom satu održane su sljedeće nastavne etape: motivacija, situacija usmenoga ili pisanoga jezičnog izražavanja te zadatci za razvoj određenoga jezičnog izraza. Na drugom nastavnom satu održane su etape: zadatci za uvježbavanje oblika jezičnoga izražavanja i zadatci za primjenu usvojenoga jezičnog izraza.

Tablica 1: *Metodička artikulacija nastavne jedinice Šuma Striborova – Ivana Brlić-Mažuranić (sažimanje pripovjednih tekstova)* (Bežen, Budinski, Kolar Billege, 2018)

MOTIVACIJA	<i>Na početku nastavnoga sata učiteljica upućuje učenike na prethodno pročitano lektirno djela. Prisjetite se nekih likova i događaja iz bajke Šuma Striborova te ih izrecite. Događaje koje učenici navode učiteljica bilježi na ploču (npr. Stribor baki nudi vječnu mladost, snaha isplazi gujin jezik i sl.).</i>
SITUACIJA USMENOGA ILI PISANOGA	<i>Vođenim se razgovorom utvrđuje pravilan redoslijed i potkrjepljuje se navodima iz djela. Učenici uočavaju razliku između redoslijeda događaja navedenih asocijacijom i redoslijeda u izvornom djelu.</i>

<p>JEZIČNOG IZRAŽAVANJA</p>	<p><i>Učiteljica najavljuje ulomak iz Šume Striborove, izražajno ga čita („Hvala ti dobri gospodaru...“), a učenici slušaju i otkrivaju što je prekinulo začaranost šume Striborove.</i></p> <p><i>Tko je i kako prekinuo začaranost šume?</i></p> <p><i>Heurističkim razgovorom osvijestit će se važnost i snaga nesebične majčine ljubavi. Nadovezivanjem na temu majčine ljubavi spominje se Majčin dan koji je bio dan prije održavanja nastavnog sata (u prvom tjednu) te učenici navode koje sve stvari njihova majka radi za njih.</i></p> <p><i>Učiteljica objašnjava značenje izraza bajka koji je nastao od staroslavenskog glagola bajati, a znači čarati ili vraćati. U nekim se bajkama prožimaju stvarni i nestvarni događaji, prirodni i natprirodni, a vječna je tema bajke borba dobra i zla u kojoj dobro pobjeđuje.</i></p>
<p>ZADACI ZA RAZVOJ ODREĐENOGA JEZIČNOG IZRAZA</p>	<p><i>Učenici izdvajaju ključne događaje za samostalno oblikovanje sažetka Šume Striborove. Čitajući ulomke, izdvajati će i bilježiti ključne događaje u pripovjednom tekstu (natuknice):</i></p> <p><i>UVOD – mladić odlazi u šumu Striborovu; dovodi majci snahu;</i></p> <p><i>GLAVNI DIO – majka uviđa da je snaha guja; sin joj ne vjeruje; Malik Tintilinić i Domaći; sin tjera majku iz kuće; Malik Tintilinić odvodi baku do Stribora; Striborova ponuda baki; baka ne prihvaća Striborovu ponudu;</i></p> <p><i>ZAKLJUČAK – snaha ponovno postaje guja; majka oprašta sinu; sin se vjenča s dobrom djevojkom</i></p> <p><i>Učenik sažeto prepričava tekst s pomoću natuknica, pazi na oblikovanje teksta na logičkoj i jezičnoj razini, što uključuje poznavanje teme i jezičnu spremnost. Važno je istaknuti početak i kraj bajke.</i></p>
<p>ZADATCI ZA UVJEŽBAVANJE OBLIKA JEZIČNOGA IZRAŽAVANJA</p>	<p><i>Učiteljica reproducira kratki animirani film Šuma Striborova učenika PŠ Siniše i Zrinka Rendulića.</i></p> <p><i>(https://www.youtube.com/watch?v=Ac2g_2OTVxk)</i></p> <p><i>Sažeto prepričavanje Šume Striborove organizirano je u tri komunikacijske skupine. Učenici svake skupine prepričavaju prateći jednog glavnog lika (prateći postupke i ponašanje sina; prateći postupke i ponašanje snahe; prateći postupke i ponašanje stare majke).</i></p>

	<p><i>Sljedeći zadatak učenika svake skupine jest nacrtati po 3 ilustracije lika kojeg su pratili na plakat:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. skupina: sin se u šumi zaljubljuje u djevojku-guju (snahu), sin grdi majku, sin moli majku za oprost;</i> <i>2. skupina: djevojka-guja (snaha) zavodi sina u šumi, snaha naređuje staroj majci, snaha se pretvara u zmiju i nestaje;</i> <i>3. skupina: stara majka upozorava sina na zlobu snahe, stara majka odlazi u šumu, stara majka i sin se mire</i>
ZADACI ZA PRIMJENU USVOJENOG JEZIČNOG IZRAZA	<p><i>Učenici će primijeniti usvojeni jezični izraz u stvaralačkom radu u paru.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. zadatak: Što bi se dogodilo da je majka prihvatila Striborovu ponudu i vratila se u svoju mladost? Osmislite nastavak priče i napišite sažetak takve priče.</i> <i>2. zadatak: (Svaki par dobit će kratki tekst o Ivani Brlić-Mažuranić.) Pronađite zanimljivosti iz života književnice i sažeto prepričajte.</i>

Druga nastavna jedinica bila je *Veliko početno slovo*. Sat je održan u koleracijsko-integracijskom sustavu. Obrazovno-funkcionalne zadaće ove nastavne jedinice bile su ponoviti pravilo o pisanju općih i vlastitih imenica, naučiti pisati višečlana vlastita imena naseljenih mjesta velikim početnim slovom, pravilno pisati imena naseljenih mjesta u učenikovoj okolini, razvijati sposobnosti logičkog mišljenja, zaključivanja i pamćenja kao i usredotočenost na određenu aktivnost, razvijati sposobnost govornog i pismenog izražavanja, razvijati sposobnost praktične primjene stečenog znanja. Odgojne zadaću bile su poticati interes za usvajanje jezičnih sadržaja, njegovati ljubav prema domovini Hrvatskoj, razvijati zanimanje za stjecanje novoga pravopisnog znanja, poticati samopouzdanje te razvijati ljubav prema materinskom jeziku.

Tablica 2: *Metodička artikulacija nastavne jedinice Veliko početno slovo (Bežen, Budinski, Kolar Billege, 2018)*

MOTIVACIJSKI UVOD	<i>Brojilicom, po učeničkom izboru, određuje se koji će učenik na ploču zapisati svoje ime. Sljedeći učenici, jednako odabrani,</i>
-------------------	---

	<p>zapisuju na ploču ime ulice u kojoj se nalazi škola, svoju adresu, ime najdražeg trga.</p> <p>Učiteljica razgovara s učenicima o pravopisnoj točnosti napisanih podataka.</p>
<p>RAD NA JEZIČNOMETODIČKOM PREDLOŠKU NAJAVA SADRŽAJA NASTAVNE JEDINICE</p>	<p>Učenici pažljivo slušaju čitanje učeničkoga rada <i>Svjetski putnik</i> te odgovaraju na pitanja o tekstu.</p> <p>Zašto je naslov teksta <i>Svjetski putnik</i>?</p> <p>Kamo je Marko putovao, a kamo bi želio putovati?</p> <p>Odgovarajući na pitanja, ističu imena naselja iz teksta.</p>
<p>NAJAVA SADRŽAJA NASTAVNE JEDINICE</p>	<p>Danas ćemo ponoviti pravilno pisanje vlastitih imenica, imena gradova, naseljenih mjesta, država, trgova i ulica.</p>
<p>UPOZNAVANJE JEZIČNE POJAVE U KONTEKSTU</p>	<p>Učenici odgovaraju na pitanje:</p> <p>Kakvim su početnim slovima napisane riječi u tekstu (<i>Zagreb, Velika Gorica, Sjedinjene Američke Države</i>)?</p> <p>Učenici spoznaju da se imena naselja (gradova, sela) i država koje se sastoje od više riječi pišu na način da sve riječi pišemo velikim početnim slovom (osim prijedloga i veznika).</p>
<p>VJEŽBANJE</p>	<p>Učenicima su na PPT prezentaciji prikazane karte, zastave i fotografije raznih država, gradova, naselja, regija, trgova i ulica pri čemu učenici mogu vizualno promotriti kartu/zastavu/fotografiju određenog mjesta i pročitati na koji način se pišu nazivi istih. Na taj način učenici ponavljaju, vježbaju i usvajaju pravilan način pisanja imena određenih pojmova.</p>
<p>PONAVLJANJE I UTVRĐIVANJE</p>	<p>Učenici podcrtavaju riječi u tekstu o Ivani Brlić-Mažuranić (prilog s prethodnog sata) koje nisu, a trebaju biti napisane velikim početnim slovom. Zajedno s učiteljicom provjeravaju rješenja.</p>
<p>VREDNOVANJE UČENIKOVIH POSTIGNUĆA</p>	<p>Učenici rješavaju Wordwall kviz (https://wordwall.net/hr/resource/6776697/hrvatski-jezik/veliko-po%c4%8detno-slovo-u-imenima-dr%c5%beava-gradova).</p>

Posljednja nastavna jedinica bili su *Pridjevi* koja je održana u dva nastavna sata. Na prvom nastavnom satu akcent je bio na ponavljanju opisnih pridjeva, dok je na drugom nastavnom satu bio na ponavljanju posvojnih pridjeva. Oba sata održana su u komunikacijskom metodičkom sustavu. Obrazovno-funkcionalne zadaće prvog nastavnog sata ove nastavne jedinice bile su odrediti pridjeve kao riječi koje opisuju imenice, pravilno rabiti opisne pridjeve, poticati funkcionalnu uporabu pridjeva u svakodnevnoj pisanoj i usmenoj komunikaciji, poticati sposobnost zaključivanja na nizu primjera, poticati učenike na usmeno i pisano izražavanje. Odgojne zadaće istog nastavnog sata bile su poticati samostalnost u rješavanju zadataka, poticati suradnju i komunikaciju među učenicima, razvijati pravilan odnos prema jeziku i odgovornost prema radu, razvijati uljudno usmeno i pisano izražavanje kao osnovu komunikacije među ljudima. Obrazovno-funkcionalne zadaće drugog nastavnog sata ove nastavne jedinice bile su razlikovati opisne od posvojnih pridjeva, pravilno rabiti opisne i posvojne pridjeve, razvijati naviku uporabe pridjeva u svakodnevnoj pisanoj i usmenoj komunikaciji, ostvarivati uspješnu usmenu i pisanu komunikaciju, poticati sposobnost zaključivanja na nizu primjera, razvijati mišljenje i logičko zaključivanje. Odgojne zadaće prethodno navedenog nastavnog sata bile su razvijati samostalnost u rješavanju zadataka, poticati suradnju i komunikaciju među učenicima, razvijati snošljivost i uvažavanje rada drugih, razvijati pravilan odnos prema jeziku i odgovornost prema radu, razvijati uljudno usmeno i pisano izražavanje kao osnovu komunikacije među ljudima, poticati učenike na poštivanje starijih, osobito članova obitelji.

1. sat:

Tablica 3: *Metodička artikulacija nastavne jedinice Pridjevi* (Bežen, Budinski, Kolar Billege, 2018)

MOTIVACIJSKI UVOD	<i>Učenici će osvijestiti prethodno stečeno znanje o pridjevima kao riječima koje opisuju imenicu i označuju kakvo je što i čije je što rješavajući sljedeći zadatak: Napišite na papiriće što više riječi kojima ćete opisati svoju učiteljicu.</i>
RAD NA JEZIČNOMETODIČKOM PREDLOŠKU	<i>Učiteljica čita pjesmu Riječi Zlate Kolarić-Kišur, a učenici prate čitanje teksta.</i>

	<i>Kakve nas riječi usrećuju, smiruju i tješe? Od kakvih se riječi ljudi razblaže i smiješe? Koje riječi ostavljaju ožiljak na srcu? Kakve riječi voliš čuti? Kakve ti riječi upućuju roditelji?</i>
NAJAVA SADRŽAJA NASTAVNE JEDINICE	<i>Svakodnevno se koristimo riječima: lepršavim, duhovitim, vedrim. Što može biti lepršavo? Tko je u tvojoj obitelji vedar?</i>
UPOZNAVANJE JEZIČNE POJAVE U KONTEKSTU	<i>Iz jezičnometodičkoga predloška izdvojene su imenice riječi i ljudi kojima će učenici pridjenuti pridjeve. Kakve mogu biti riječi koje upućujemo jedni drugima? Kakvi mogu biti ljudi koji govore lijepe riječi? Učenike usmjeravamo na istaknuti sadržaj: Riječi kojima opisujemo kakvo je što i kakav je tko zovu se opisni pridjevi. Odgovaraju na pitanja kakvo je što? i kakav je tko? Primjenjujući naučene sadržaje o rodu imenica, učenici će odrediti rod imenica kruh, voda i ljeto. Uz imenice su pridjevi: topao, topla, toplo. Dolazi se do zaključka da opisni pridjevi, kao i imenice koje pridjevi opisuju, mogu biti u muškom, ženskom i srednjem rodu. Promotri napisane riječi i uoči u kojem su broju imenice i pridjevi u stupcima: zelen list, zelena šuma, zeleno svjetlo (jednina); zeleni listovi, zelene šume, zelena svjetla (množina). Zaključujemo da pridjevi mogu biti u jednini i množini.</i>
VJEŽBANJE	<i>Imenicama muškoga, ženskog i srednjeg roda u jednini, učenici će pridružiti pridjeve pazeći na rod i broj imenice kojoj se pridjev pridružuje.</i>
PONAVLJANJE I UTVRĐIVANJE	<i>U zadatku će učenici imenicama šuma i more dodati pridjeve koji ih najbolje opisuju. Zadatak proširujemo dodavanjem glagola i ostalih riječi po izboru učenika. Uz pomoć svih tih riječi koje je učenik samostalno dodao, opisat će šumu ili more.</i>
VREDNOVANJE UČENIKOVIH POSTIGNUĆA	<i>Učenici navedene imenice pretvaraju u pridjeve. Smišljaju kratku priču koristeći imenice i pridjeve.</i>

2. sat:

Tablica 4: *Metodička artikulacija nastavne jedinice Pridjevi (Bežen, Budinski, Kolar Billege, 2018)*

MOTIVACIJSKI UVOD	<p><i>Učiteljica proziva po jednog učenika koji bira kojeg će učenika/učenicu iz razreda opisati (boja odjeće, kose, očiju, osobine...), ostali učenici pogađaju o kome se radi.</i></p> <p><i>Učenici osvješčuju znanje o opisnim pridjevima kao riječima koje opisuju kakvo je što, odnosno kakav je tko.</i></p>
RAD NA JEZIČNOMETODIČKOM PREDLOŠKU	<p><i>Učenici čitaju tekst Djedov posjet. Slijedi kratka sadržajna analiza: U koje se godišnje doba događa radnja u priči? Tko posprema? Što pospremaju? Čiji dolazak iščekuju dječaci? Koju poslasticu pripremaju djedu? Koje su životinje u kući? Kojim je prijevoznim sredstvom došao djed? Što je bilo djedovo iznenađenje?</i></p>
NAJAVA SADRŽAJA NASTAVNE JEDINICE	<p><i>Pridjevi su riječi kojima opisujemo imenicu, a da bismo označili čije je što, koristimo se posvojnim pridjevima.</i></p>
UPOZNAVANJE JEZIČNE POJAVE U KONTEKSTU	<p><i>Na temelju sadržaja jezičnometodičkoga predloška učenici odgovaraju na pitanja i izriču posvojne pridjeve: Čiji dolazak dječaci iščekuju? (djedov dolazak) Čije je iznenađenje? (djedovo iznenađenje) Čija je poslastica savijača? (djedova poslastica). Zaključujemo da se pridjevi koji odgovaraju na pitanja čije je što? zovu posvojni pridjevi.</i></p> <p><i>Učenici određuju će u kojem su rodu imenice kojima je pridjenut posvojni pridjev i na temelju toga zaključuju da posvojni pridjevi, kao i imenice uz koje stoje, mogu biti u muškom, ženskom i srednjem rodu. Na temelju primjera zaključuju i da posvojni pridjevi mogu biti u dva broja – jednini i množini.</i></p>
VJEŽBANJE	<p><i>Učenici od imenica trebaju načiniti posvojne pridjeve i dodati ih imenici (npr. (baka) _____ kolač, (Hrvatska) _____ grb...) uz naglasak da se pridjevi koji završavaju na -ski, -ški, -čki, -čki pišu malim početnim slovom.</i></p>

PONAVLJANJE I UTVRĐIVANJE	<p><i>Učenici trebaju zaokružiti posvojne pridjeve koji su točno napisani, a precrtati i pravilno prepisati posvojne pridjeve koji su netočni.</i></p> <p><i>U sljedećem zadatku učenici trebaju nadopuniti rečenice opisnim i posvojnim pridjevima dobivenim od imenica u zagradama.</i></p>
VREDNOVANJE UČENIKOVIH POSTIGNUĆA	<p><i>Učenici igraju Wordwall igru u kojoj trebaju rasporediti ponuđene pridjeve na opisne i posvojne.</i></p> <p><i>(https://wordwall.net/hr/resource/2396437/hrvatski-jezik/posvojni-pridjevi)</i></p>

U svrhu istraživanja održano je pet nastavnih sati predmeta Tjelesna i zdravstvena kultura.

Nastavne teme prvog sata bile su *Vaga zanoženjem na tlu, Dodavanje i hvatanje lopte iz „košarice” u odbojkaškom stavu i Vođenje lopte s promjenom smjera kretanja* (ponavljanje). Cilj sata bio je usavršavanje motoričkih znanja vage na tlu, elemenata odbojkaške i košarkaške igre s naglaskom na razvoj snage, koordinacije i ravnoteže. Korištene metode rada bile su usmeno izlaganje, demonstracija i sintetička metoda učenja. Kao nastavna sredstva i pomagala korištene su odbojkaške i košarkaške lopte. Metodički organizacijski način vježbanja bio je izmjenični. Pripreme svih pet nastavnih sati iz predmeta Tjelesna i zdravstvena kultura utemeljene su na primjerima priprema koje su zapisane u priručniku iz tjelesne i zdravstvene kulture s CD-om za učiteljice i učitelje četvrtoga razreda osnovne škole *Vježbajmo zajedno 4* autora Borisa Neljaka, Mirjane Milić, Stipe Božinovića Mađora i Sunčice Delaš Kalinski.

Tablica 5: *Metodička artikulacija nastavnih tema Vaga zanoženjem na tlu, Dodavanje i hvatanje lopte iz košarice u odbojkaškom stavu, Vođenje lopte s promjenom smjera kretanja* (Neljak, Milić, Božinović Mađor, Delaš Kalinski, 2008)

UVODNI DIO SATA – Hvatanje „četveronožnim“ hodanjem	<p><i>Učenici se nalaze u stavu pretklona raznožnoga s dlanovima na tlu u slobodnoj postavi po vježbalištu. Jedan učenik ima zadatak „četveronožnim hodanjem” hvatati ostale učenike koji se također gibaju četveronožno. Prvi učenik kojega hvatač uhvati, preuzima ulogu hvatača. Igra se nastavlja, a hvatači izmjenjuju.</i></p>
---	--

<p>PRIPREMNI DIO SATA – Pripremne vježbe bez pomagala</p>	<p>1. Pokreti glavom naprijed – natrag – lijevo – desno 2. Zaručenje podlakticama 3. Kruženje rukama naprijed – natrag 4. „Pogled za rukom” i zasuk tijelom u lijevu i desnu stranu 5. Otkloni trupom u lijevu i desnu stranu u pretklonu raznožnom 6. Jednonožni čučanj 7. Kruženje stopalima unutra – van 8. „Duboki čučanj”</p>
<p>GLAVNI „A“ DIO SATA: 1. Vaga zanoženjem na tlu 2. Dodavanje i hvatanje lopte iz košarice u odbojkaškom stavu 3. Vođenje lopte s promjenom smjera kretanja</p>	<p>1.) Učenici se nalaze u dvojkama. Na dogovoreni znak učenici izvode zadatak držeći se rukama za ramena partnera: pretklon tijelom i zanoženje jednom nogom. Zanoženje zadržavaju nekoliko sekunda te se vraćaju u početni položaj tako da prvo podižu trup, a zatim spuštaju nogu. Isto ponavljaju drugom nogom.</p> <p>2.) Učenici u dvojkama izvode dodavanje i hvatanje lopte iz košarice u odbojkaškom stavu. Odbojkaški se stav zauzima paralelnim postavljanjem stopala u širini ramena, jednom nogom isturenom za pola stopala ispred druge. Ruke su uzručene i pod kutom od 90° savijene u laktovima koji se nalaze u visini očiju. Šake su usmjerene unatrag iznad glave dlanovima okrenutim prema gore. Prsti su opuštani, palčevi su okrenuti jedan drugom tako da zajedno s kažiprstima čine oblik „trokuta”. Svi prsti zajedno nalikuju na košaricu u koju može stati odbojkaška lopta. Glava je u malom zaklonu, a noge su u polučučnju. Dodavanje odbojkaške lopte započinje odzivom iz stopala, koje se prenosi preko nogu, trupa i ruku sve do jagodica prstiju koje izbacuju (dodaju) loptu.</p> <p>3.) Učenici se nalaze u koloni. Ispred učenika su u nizu poredani stalci međusobno udaljeni 2 – 3 metra. Vođenje lopte s promjenom smjera kretanja započinje dolaskom do prvoga stalka koji se zaobilazi s desne strane, drugi s lijeve strane, treći s desne i slijedom dalje. Pri promjeni smjera kretanja udesno, učenik loptu vodi lijevom rukom, izvede iskorak desnom nogom i težinu tijela prenese na nju, a loptu potiskuje s vanjske</p>

	<i>lijeve strane u smjeru promjene smjera kretanja. Nakon toga isti zadatak izvodi kod promjene smjera kretanja ulijevo suprotnom rukom i nogom.</i>
GLAVNI „B“ DIO SATA – „Dječja košarka“	<i>Učenici su podijeljeni u dvije ekipe pod jednim košem. Svaka ekipa međusobnim dodavanjem, vođenjem i hvatanjem lopte pokušava iznaći mogućnost da loptu ubaci u koš pri čemu ih protivnička ekipa ometa u tom naumu. Ekipa koja je uspjela postići koš, dobiva jedan bod i dobiva pravo da ponovo započne igrom. Pobjednik je ekipa koja je postigla više koševa.</i>
ZAVRŠNI DIO SATA – „Kod koga je lopta?“	<i>Jedan učenik, koji posjeduje loptu, stoji leđima okrenut ostalim učenicima koji se nalaze na udaljenosti 2 – 5 m od njega. Na dogovoreni znak učenik baca loptu preko svoje glave u smjeru učenika koji se nalaze iza njega. Jedan učenik treba uhvatiti loptu i sakriti ju, držeći ju iza leđa objema rukama, a svi ostali učenici oponašaju držanje lopte iza leđa. Na sljedeći znak, učenik koji je bacao loptu okreće se prema ostalim učenicima i pokušava pogoditi kod koga je lopta.</i>

Nastavne teme drugog sata bile su *Brzo trčanje na 50 m iz poluvisokoga starta, Bacanje medicine od 1 kg suručno iz različitih položaja i Dodavanje i hvatanje lopte u kretanju* (ponavljanje). Cilj sata bio je usavršavanje brzoga trčanja, bacanje medicine te dodavanja i hvatanja lopte u kretanju s naglaskom na eksplozivnu snagu, koordinaciju i preciznost. Korištene metode rada bile su usmeno izlaganje, demonstracija i sintetička metoda učenja. Kao nastavna sredstva i pomagala korištene su stalci, medicine, rukometne lopte, loptice i obruči. Metodički organizacijski način vježbanja bio je paralelno izmjenični.

Tablica 6: *Metodička artikulacija nastavnih tema Brzo trčanje na 50 m iz poluvisokoga starta, Bacanje medicine od 1 kg suručno iz različitih položaja, Dodavanje i hvatanje lopte u kretanju* (Neljak, Milić, Božinović Mađor, Delaš Kalinski, 2008)

UVODNI DIO SATA – „Borba pijetlova“	<i>Učenici su slobodno raspoređeni po vježbalištu u stavu jednonožnom, druga noga je pogrčena, potkoljenica je u zanoženju. Zadatak je, skakućući na jednoj nozi, doći do ostalih učenika i laganim sudaranjem s njima, u predijelu nadlaktice, narušiti im ravnotežu tako da im se oba stopala nađu na tlu.</i>
--	--

	<i>Učenik koji obama stopalima dotakne tlo, izlazi iz te igre. Pobjednik je učenik koji posljednji ostane na jednoj nozi.</i>
PRIPREMNI DIO SATA – Pripremne vježbe bez pomagala	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kruženje šakama u priručanju 2. Istezanje jedne ruke u predručanju uz pomoć druge ruke 3. Uzručenje – priručanje u pretklonu raznožnom 4. Kruženje trupom 5. Podizanje nogu do uznosa i natrag 6. „Srednji most” 7. Podizanje ruku i nogu iz ležećeg položaja 8. Hodanje oko svog „mjesta” na prednjem dijelu stopala i na petama
GLAVNI „A“ DIO SATA: 1. Brzo trčanje na 50 m iz poluvisokoga starta 2. Bacanje medicinke od 1 kg suručno iz različitih položaja 3. Dodavanje i hvatanje lopte u kretanju	<p>1.) Učenici su raspoređeni u dvije kolone. Prvi iz kolone postavljaju se u pripremni položaj ispred startne crte, samostalno zauzimaju položaj poluvisokoga starta te brzo pretrčavaju zadanu dužinu. Poluvisoki start je vrlo sličan visokom startu, a razlikuju se po tome što u poluvisokom startu učenik zauzima niži položaj uz veći nagib trupom prema naprijed.</p> <p>2.) Učenici se nalaze u dvojkama u dvjema dovoljno udaljenim nasuprotnim vrstama. Učenici suručno izbacuju medicinku svojim suvježbačima. Medicinka se drži raširenim prstima pri čemu su prsti uvijek postavljeni djelomično sa stražnje strane medicinke suprotno smjeru izbačaja.</p> <p>3.) Učenici u dvojkama dodaju i hvataju loptu u kretanju po dužini vježbališta. U trenutku dodavanja učenik koji hvata ispruža obje ruke ususret upućenoj lopti, a u trenutku hvatanja amortizacijom ju privlači tijelu. Tijekom privlačenja, ovisno o tome je li učenik ljevak ili dešnjak, lopta se dovodi u lijevo, odnosno desno zaručenje. Nakon toga lopta se najkraćim putem dovodi iza tijela najmanje do visine ramena pa iz tog položaja slijedi dodavanje lopte prema suigraču.</p>
GLAVNI „B“ DIO SATA – „Između četiri vatre“	<i>Učenici su podijeljeni u dvije skupine (ekipe). Posebno označeno igralište sastoji se od dvaju dijelova tako da svaka ekipa ima svoje „polje”. Tri učenika iz svake skupine postave se na vanjske strane „polja” protivničkih igrača te zajedno sa suigračima iz svoga „polja” gađaju loptom učenike druge ekipe.</i>

	<i>Vanjski igrači i igrači „polja” međusobno se dodaju i gađaju loptom kada im se ukaže prigoda. Pobjednik je ekipa koja ima više pogodaka.</i>
ZAVRŠNI DIO SATA – Žmireći, staviti lopticu u obruč	<i>Učenici su podijeljeni u nekoliko skupina i svrstani u postave kolona. Svaki učenik ima lopticu malih dimenzija u rukama. Ispred svake kolone na udaljenosti 5 – 7 metara nalazi se обруч promjera 1 metar. Prvi učenik u koloni ima povezane oči. Zadatak je, na dogovoreni znak, othodati što bliže обручу i u njega staviti lopticu. Svaka loptica koja se nađe u обручу na kraju igre predstavlja po jedan bod, a pobjednik je ona ekipa koja je osvojila najveći broj bodova.</i>

Nastavne teme trećeg sata bile su *Vučenje i potiskivanje suvježbača, Galop naprijed i strance i Udarac na vrata sredinom hrpta stopala* (ponavljanje). Cilj sata bio je razvoj snage, usavršavanje motoričkih znanja u galopu naprijed i strance, usavršavanje osnovnih motoričkih znanja iz nogometa i košarke s naglaskom na razvoj preciznosti. Korištene metode rada bile su usmeno izlaganje, demonstracija i sintetička metoda učenja. Kao nastavna sredstva i pomagala korištene su vijače i nogometna lopta. Metodčki organizacijski način vježbanja bio je izmjenični.

Tablica 7: *Metodička artikulacija nastavnih tema Vučenje i potiskivanje suvježbača, Galop naprijed i strance, Udarac na vrata sredinom hrpta stopala* (Neljak, Milić, Božinović Mađor, Delaš Kalinski, 2008)

UVODNI DIO SATA – Trčanje i hodanje u parovima sa zadacima	<i>Učenici su u dvojkama držeći se za ruke, postavljeni u „dvostruke kolone”. Na dogovoreni znak započinju trčati i izvoditi zadatak, oko označenoga prostora. Zadatci mogu biti sljedeći: skok uvis, licem okrenuti jedno drugom, s pljeskom dlanovima; trčanje unatrag; bočni dokoraci licem okrenuti jedni drugima držeći se za dlanove; bočni dokoraci leđima okrenuti jedni drugima držeći se za dlanove; trčanje učenika, koji se nalazi s vanjske/unutarnje strane, oko svoga para koji je zaustavljen na dogovoreni znak.</i>
PRIPREMNI DIO SATA – Pripremne	<i>1. Kruženje glavom 2. Dvostruko zaručenje 3. Jednonožni pretklon trupom 4. Podizanje koljena na prsni koš i zadržavanje uz pomoć ruku</i>

vježbe bez pomagala	<p>5. Trbušnjaci „bombice“</p> <p>6. Podizanje ruke u zaručenje</p> <p>7. Sunožni skok iz čučnja</p>
<p>GLAVNI „A“ DIO SATA:</p> <p>1. Vučenje i potiskivanje suvježbača</p> <p>2. Galop naprijed i strance</p> <p>3. Udarac na vrata sredinom hrpta stopala</p>	<p>1.) Na vježbališta po postojećim ili povučenoj crti postavljaju se učenici u dvojke. Okrenuti su licem jedan drugome, a stoje svaki sa svoje strane crte držeći u jednoj ruci jedan kraj udvostručene vijače. Na dogovoreni znak svaki učenik vuče vijaču na svoju stranu nastojeći suvježbača odvući preko crte. Boduje se svako uspješno vučenje preko crte.</p> <p>2.) Galop strance izvodi se iz bočnoga položaja prema smjeru kretanja. Gibanje započinje jedna noga otkorakom (bočno desnom nogom) uz trenutačni prijenos težine tijela i izvođenje maloga poskoka na njoj te doskokom na dokoračnu nogu (lijevu nogu) nakon što se primakla otkoračnoj u smjeru kretanja. Dakle, učenik povezano na prednjem dijelu stopala obiju nogu izvodi strance korak – dokorak. Galop naprijed izvodi se u istom ritmu kao galop strance. Zapčinje se izvoditi pretkorakom jedne noge (desna noga) pružene naprijed i prijenosom težine na nju, poskokom na istoj, a doskokom na stražnju nogu (lijeva noga) nakon što se primakla prednjoj u smjeru kretanja.</p> <p>3.) Učenik postavlja loptu 6 metara ispred vrata (rukometni gol, oznaka na zidu...) od koje se udaljava unazad daljnjih 3 – 5 koraka. Tada zauzima mali polubočni položaj ulijevo (za dešnjaka) u smjeru lopte i vrata. Zaletom prilazi lopti, neposredno prije udarca izvodi posljednji korak „pored“ lopte, staje na oslonačku nogu (lijeva noga kod dešnjaka) i nagnje tijelo prema naprijed. Usklađeno izvodi veliki zamah desnom nogom i snažno udara loptu sredinom hrpta stopala. Udarac je pravilno izveden ako hrbat stopala udara sredinu lopte u smjeru udarca, a putanja lopte trebala bi biti niska ili poluvisoka. Ovaj udarac može se koristiti kada lopta miruje, kada ju učenik vodi ili kada mu je dodana po tlu.</p>
GLAVNI „B“ DIO SATA –	<p>Učenici su podijeljeni u dvije ekipe. Svaka ekipa sastoji se od 7 igrača raspoređenih u osnovni sustav igre (vratar, obrambeni igrači, napadači). Ako postoji mogućnost, sastaviti ekipe od 5 igrača i igru provoditi na manjim</p>

Dječji nogomet	<i>površinama nogometnoga terena. Cilj je igre postići što više zgoditaka nogom, a ona ekipa koja postigne više, pobjednik je.</i>
ZAVRŠNI DIO SATA – „Uski put“	<i>Na tlu vježbališta nacrtaju se dva – tri puteljka široka 1 metar, a duga 10-tak metara. Učenici su raspoređeni po skupinama u postavi kolona iza svojih puteljaka. Učeniku koji je prvi u koloni, stavlja se povez na oči. Zadatak je prijeći puteljak zavezanih očiju, a da se ne dodirnu crte puteljka. Učenik koji dodirne crtu prestaje se igrati, a pobjednik igre onaj je učenik koji ni jednom nije dotaknuo crtu.</i>

Nastavne teme četvrtog sata bile su *Ciklična kretanja različitim tempom do 4 minute, Gađanje lopticom u pokretni cilj s udaljenosti do 5 m i Dodavanje i hvatanje lopte u kretanju* (ponavljanje). Cilj sata bio je razvoj preciznosti pri gađanju lopticom u pokretni cilj i pri dodavanju i hvatanju lopte u kretanju te razvoj kondicije pri cikličnim kretanjima. Korištene metode rada bile su usmeno izlaganje, demonstracija i sintetička metoda učenja. Kao nastavna sredstva i pomagala korištene su švedske klupe, loptice i rukometna lopta. Metodički organizacijski način vježbanja bio je izmjenični.

Tablica 8: *Metodička artikulacija nastavnih tema Ciklična kretanja različitim tempom do 4 minute, Gađanje lopticom u pokretni cilj s udaljenosti do 5 m, Dodavanje i hvatanje lopte u kretanju* (Neljak, Milić, Božinović Mađor, Delaš Kalinski, 2008)

UVODNI DIO SATA – „Spas je na švedskoj klupi“	<i>Na određenoj udaljenosti od zida (oko 3 metra), na kraćim stranicama vježbališta, postavljene su dvije švedske klupe. Učenici su podijeljeni u dvije skupine i zasebno provode igru na svome dijelu vježbališta. Za svaku skupinu određen je učenik koji predstavlja „prvoga lovca“. Igra započinje na dogovoreni znak – „lovci“ love učenike iz svoje skupine (na svome dijelu vježbališta), a učenici koje oni love, naskakivanjem na švedsku klupu također u određenom prostoru, „spašavaju“ se od „lovca“. Učenik kojega „lovac“ uhvatiti, mijenja s njim ulogu.</i>
PRIPREMNI DIO SATA – Pripremne	<i>1. Prebacivanje loptice iz jedne ruke u drugu 2. Iz odručenja do uzručenja 3. Pretklon – zaklon s rukama u uzručenju 4. Zasuci trupom u lijevu i desnu stranu s rukama u predručenju</i>

vježbe s lopticom	<p>5. Spuštanje loptice po opruženoj nozi do tla</p> <p>6. Podizanje opruženih nogu s lopticom između stopala</p> <p>7. Prebacivanje loptice iz ruke u ruku ispod noge s poskokom</p> <p>8. Skok uvis s izbacivanjem loptice u vis</p>
<p>GLAVNI „A“ DIO SATA:</p> <p>1. Ciklična kretanja različitim tempom do 4 minute</p> <p>2. Gađanje lopticom u pokretni cilj s udaljenosti do 5 m</p> <p>3. Dodavanje i hvatanje lopte u kretanju</p>	<p>1.) Učenici na dogovoreni znak započnu ciklično kretanje po vježbalištu. Učiteljica određuje brzinu kretanja učenika od sporoga hodanja do brzoga trčanja. Zadatak se izvodi do četiri minute.</p> <p>2.) Učenici stoje udaljeni 4 metra od učiteljice koja drži обруč. Zadatak je standardnom rukometnom tehnikom dodavanja lopte pogoditi pokretni cilj na različite načine i iz različitih udaljenosti.</p> <p>3.) Učenici su podijeljeni u dvije skupine, svaka na jednoj strani vježbališta. Postavljeni su pojedinačno po bočnim i gol crtama, razmaknuti jedan od drugoga 4 metra. Jedan učenik trči ispred svih suigrača, svakom dodaje i od svakoga hvata upućenu loptu. Nakon završetka zadatka, učenik zauzima položaj prvoga dodavača, svi se učenici pomiču za jedno mjesto suprotno od smjera kazaljke na satu, a posljednji učenik započinje novi zadatak</p>
<p>GLAVNI „B“ DIO SATA – Mini rukomet</p>	<p>Učenici su podijeljeni u dvije ekipe. Svaka ekipa sastoji se od 7 igrača raspoređenih u osnovni sustav igre (vratar, obrambeni igrači, napadači). Crta vratareva prostora kod mini rukometa udaljena je 5 metara od osnovne crte, a kazneni udarac izvodi se s udaljenosti od 6 metara. Cilj je igre postići što više golova, a ona ekipa koja postigne više, pobjednik je.</p>
<p>ZAVRŠNI DIO SATA – „Žmirečki stavi lopticu u krug“</p>	<p>Učenici su podijeljeni u nekoliko skupina i svrstani u postave kolona. Svaki učenik ima lopticu malih dimenzija u rukama. Ispred svake kolone na udaljenosti 5 – 7 metara nalazi se обруč promjera 1 metar. Prvi učenik u koloni ima povezane oči. Zadatak je na dogovoreni znak othodati što bliže обруču i u njega staviti lopticu. Svaka loptica koja se nađe u обруču na kraju igre donosi po jedan bod, a pobjednik je ona ekipa koja je osvojila najveći broj bodova.</p>

Nastavne teme petog sata bile su *Vođenje lopte sredinom hrpta stopala*, *Trokorak* i *Narodni ples iz zavičajnog područja* (ponavljanje). Cilj sata usavršavanje osnovnih motoričkih znanja s naglaskom na razvoj agilnosti i preciznosti uz razvoj osjećaja ritma (korelacija s Glazbenom kulturom). Korištene metode rada bile su usmeno izlaganje, demonstracija i sintetička metoda učenja. Kao nastavna sredstva i pomagala korištene su nogometna lopta i male loptice. Metodički organizacijski način vježbanja bio je izmjenični.

Tablica 9: *Metodička artikulacija nastavnih tema Vođenje lopte sredinom hrpta stopala, Trokorak, Narodni ples iz zavičajnog područja* (Neljak, Milić, Božinović Mađor, Delaš Kalinski, 2008)

<p>UVODNI DIO SATA – „Ledena kraljica“</p>	<p><i>Učenici se nalaze slobodno raspoređeni po vježbalištu. Jedan učenik „ledenu kraljicu“ i ima zadatak „zalediti“ ostale učenike dodirrom. Učenici se od „zaleđivanja“ spašavaju trčanjem po vježbalištu i izbjegavanjem „ledene kraljice“. Ako ih „ledena kraljica“ dodirne, oni zauzimaju stav raskoračni s rukama u odručenju i čekaju da ih „odledi“ netko od slobodnih učenika tako da mu se provuče ispod nogu, a da pri tom „ledena kraljica“ ne zaledi i njega.</i></p>
<p>PRIPREMNI DIO SATA – Pripremne vježbe bez pomagala</p>	<p><i>1. Kruženje glavom 2. Dvostruko zaručenje 3. Jednonožni pretklon trupom 4. Podizanje koljena na prsni koš i zadržavanje uz pomoć ruku 5. Trbušnjaci „bombice“ 6. Podizanje ruke u zaručenje 7. Sunožni skok iz čučnja</i></p>
<p>GLAVNI „A“ DIO SATA: 1. Vođenje lopte sredinom hrpta stopala 2. Trokorak</p>	<p><i>1.) Učenik spusti nogometnu loptu na tlo ispred noge kojom će voditi loptu (dešnjaci ispred desne, a ljevaci ispred lijeve). Tada se započne čeonno kretati učestalo vodeći loptu (svaka 2 koraka) sredinom hrpta stopala. Početni mali zamah nogom izvodi se iz zgloba kuka, a osnovni pokret vođenja izvodi se potkoljenicom i dodirrom lopte sredinom hrpta stopala. 2.) Trokorak je pojam koji označava izvođenje tri koraka u 2/4 taktu, a ritmički se izražava ta-tate. Na prvu naglašenu dobu (ta) učenik u mjestu izvodi mali počučanj na D nozi dok za vrijeme druge nenaglašene dobe u</i></p>

<p>3. Narodni ples iz zavičajnog područja</p>	<p><i>mjestu izvodi korake L i D nogom (tate). Nakon toga isti obrazac gibanja započinje počučnjem L nogom, a slijede u mjestu dva koraka D i L nogom.</i></p> <p><i>3.) Učenici su u kolu i drže se u donjem V hvatu, okrenuti licem prema centru kola. Poskok L u lijevo, D prednožno pogrčena, poskok D u desno, L prednožno pogrčena, poskok L u lijevo, D prednožno pogrčena te poskok D naprijed, L prednožno pogrčena s rukama u predručenju. Slijedi 8 trokoraka (ta-tate) s malim otklonima u lijevu i desnu stranu. Glazbena podloga je „Kalendara“</i></p>
<p>GLAVNI „B“ DIO SATA – „Tko je brži“</p>	<p><i>Učenici su unutar četvorki razbrojeni od 1 do 4. Svaka četvorka je licem okrenuta prema sredini kruga na udaljenosti od 3 m. Na učiteljičin znak učenici s izrečenim brojem trče prema četverokutu, uzimaju po jednu lopticu, trče kroz svoj „otvor“ izvan kruga, oprtrče krug slijeva udesno, vrate se kroz isti „otvor“ u krug i stave lopticu u četverokut. Igrač koji stigne prvi osvaja onoliko bodova koliko je četvorki. Slijedeći osvaja bod manje i tako redom. Posljednji osvaja jedan bod. Igra se nastavlja prozivanjem drugih brojeva, a pobjednička ekipa je ona koja osvoji najviše bodova u ukupnom zbroju.</i></p>
<p>ZAVRŠNI DIO SATA – „Pogodi tko je“</p>	<p><i>Učenici stoje u krugu. Jedan učenik žmireći stoji u sredini kruga. Jedan učenik iz kruga, na dogovoreni znak, dotakne učenika koji žmiri izgovarajući jednu rečenicu izmijenjenim glasom i vraća se na mjesto u krugu. Učenik iz sredine otvara oči i pokušava pogoditi tko ga je dotaknuo.</i></p>

11. CILJ I PROBLEMI ISTRAŽIVANJA

Osnovni je cilj istraživanja provjeriti uspješnost na nastavnom satu Hrvatskog jezika ovisno o prethodnoj nastavi tjelesne i zdravstvene kulture da bi se vidjelo može li nastavni sat Tjelesne i zdravstvene kulture biti prediktor uspješnosti na satu Hrvatskog jezika.

Kako bi se ostvario gore navedeni cilj istraživanja, postavljeni su sljedeći istraživački problemi i hipoteze:

1. problem: Postoji li statistički značajna razlika u ukupnom broju bodova pri provjeri znanja svakog od pet nastavnih sadržaja između dva razreda, onog bez i onog sa nastavnim satom Tjelesne i zdravstvene kulture prije sata Hrvatskoga jezika?

Hipoteza: Pretpostavljamo da postoji statistički značajna razlika u ukupnom broju bodova pri provjeri znanja nastavnih jedinica *Šuma Striborova – sažimanje pripovjednih tekstova* prvi i drugi dan nastave, *Veliko i malo početno slovo* treći dan nastave, *Pridjevi* četvrti i peti dan nastave. Smatramo da razred s nastavom tjelesne i zdravstvene kulture prije nastave hrvatskoga jezika postiže statistički značajno više rezultate na ispitima svih pet dana mjerenja.

2. Problem: Postoji li statistički značajna razlika u ukupnom broju bodova pri provjeri znanja svih pet dana između dva razreda, onog bez i onog sa nastavnim satom Tjelesne i zdravstvene kulture prije sata Hrvatskoga jezika?

Hipoteza: Pretpostavljamo da postoji statistički značajna razlika u ukupnom prosječnom broju bodova pri provjeri znanja svih pet dana te da razred s nastavom tjelesne i zdravstvene kulture prije nastave hrvatskoga jezika postiže statistički značajno viši rezultat na ovom testu.

3. Problem: Postoji li statistički značajna razlika u ukupnom percipiranom znanju, zainteresiranosti i razumijevanju, za svaki od ovih pet nastavnih dana između dva razreda, onog bez i onog sa nastavnim satom Tjelesne i zdravstvene kulture prije sata Hrvatskoga jezika?

Hipoteza: Pretpostavljamo da postoji statistički značajna razlika u ukupnom percipiranom znanju, zainteresiranosti i razumijevanju, za svaki od ovih pet nastavnih dana te da razred s nastavom tjelesne i zdravstvene kulture prije nastave hrvatskoga jezika postiže statistički značajno više samoprocjene na svim varijablama – i to na pojedinačnim kao i na skupnim.

12. POSTUPAK I UZORAK ISTRAŽIVANJA

Istraživanje je provedeno u dva razreda četvrta razreda osnovne škole u Zagrebu, na način da se u jednom razredu nastava hrvatskog jezika odvijala prvi sat, a u drugom drugi sat kojem je prethodila nastava tjelesne i zdravstvene kulture. U svakom od navedenih pet dana oba su razreda na nastavnim satima Hrvatskoga jezika slušala nastavu na isti način, iz istog područja te im ga je predavala ista studentica u ulozi učiteljice. Nastavne jedinice po danima bile su: *Šuma Stiborova – sažimanje pripovjednih tekstova (2)*, *Veliko početno slovo (1)*, *Pridjevi (2)*.

Razredi su odabrani temeljem procjene učiteljica koja su ih procijenile podjednakima s prosječnom ocjenom vrlo dobar za znanje o sadržaju iz nastavnog predmeta Hrvatski jezik. Također su ih procijenile podjednakima po ponašanju te se radi o dva razreda od kojih oba nisu uključeni u nastavu s produženim boravkom.

U jednom razredu bilo je 17 ili 16 učenika, ovisno o danu, a u drugom 13 učenika.

Pri dolasku prvi dan učiteljice su procijenile njihovo znanje o sadržaju iz Hrvatskog jezika, a učenici sami su procijenili svoje znanje, zainteresiranost i razumijevanje sadržaja iz nastavnog predmeta Hrvatski jezik.

Na kraju svakog sata učiteljice su procjenjivale znanje razreda o sadržaju predstavljenom toga dana, a učenici su riješili ispit od pet pitanja vezan uz sadržaj te procijenili svoje znanje, zainteresiranost i razumijevanje sadržaja toga nastavnog sata.

Istraživanje je u jednom razredu provedeno u razdoblju od 15. 5. 2023. do 19. 5. 2023., a u drugom od 12. 6. 2023. do 16. 6. 2023.

13. INSTRUMENTI

U svrhu postizanja cilja istraživanja napravljeni su mjerni instrumenti: početni upitnik s procjenom za učitelje, početni upitnik sa samoprocjenama za učenike, završni upitnik s procjenom za učitelje (isti svih 5 dana), završni upitnik sa samoprocjenama za učenike (isti svih 5 dana), te po jedan ispit za provjeru znanja o sadržaju toga dana (ukupno pet upitnika). Svi upitnici nalaze se u prilogu.

Svi ispiti za provjeru znanja napravljeni su na način da imaju 3 pitanja na zaokruživanje i 2 na nadopunjavanje.

14. REZULTATI I RASPRAVA

Prije odgovora na probleme istraživanja napravljene su preliminarne analize da se vidi koliko se razredi u startnoj točki razlikuju. No prije svega su provjereni normaliteti distribucije mjerenih varijabli ako bismo odlučili koji tip obrade ćemo koristiti. Rezultati Kolmogorov Smirnov testa pokazuju da on iznosi između 0.24 i 0.53 te da je u svim slučajevima statistički značajan. Drugim riječima sve varijable se statistički značajno razlikuju od normalne raspodjele i u daljnjoj obradi podataka se koristila neparametrijska statistika.

14.1. Preliminarne analize

Već je spomenuto da su učiteljice procijenile da se razredi ne razlikuju po znanju o sadržaju iz nastavnog predmeta Hrvatski jezik te su oba razreda ocijenile s ocjenom vrlo dobar (4). Dodatno nas je zanimalo postoji li statistički značajna razlika u samopercepciji znanja, razumijevanja i zainteresiranosti za sadržaj predmeta Hrvatski jezik između učenika dva odabrana razreda. Dobiveni rezultati Mann Whitney U testa za testiranje razlike između dvije skupine ispitanika su prikazani u Tablici 10.

Tablica 10: Mann Whitney U test pri testiranju samoprocjene opće uspješnosti, razumijevanja i zainteresiranosti učenika ovisno o razredu

	Z	p	M bez tjelesnog	M s tjelesnim
Uspješnost	-1.85	> .05	4.4	3.9
Razumijevanje	-0.32	> .05	4.4	4.3
Zainteresiranost	-2.63*	< .05	4.3	3.2

LEGENDA: Z – rezultat Mann Whitney U testa, p – vjerojatnost pogreške, M bez tjelesnog- aritmetička sredina za skupinu bez tjelesnog, M s tjelesnim - aritmetička sredina za skupinu s tjelesnim, * - značajno uz 5 % rizika

Rezultati u gornjoj tablici pokazuju da nema statistički značajne razlike između dva razreda u samoprocjeni uspješnosti na nastavi hrvatskog ($Z(29) = -1.85$; $p > .05$) i razumijevanja sadržaja nastavnog predmeta Hrvatski jezik ($Z(29) = -0.32$; $p > .05$) te da postoji statistički značajna razlika u zainteresiranosti na nastavni predmet ($Z(29) = -2.63$; $p < .05$). Pregledom srednjih

vrijednosti vidimo da je u razredu u kojem je tjelesni prethodio satu Hrvatskoga zainteresiranost statistički značajno niža ($M = 3.2$) u odnosu na onaj kojemu nije ($M = 4.3$). Temeljem ovoga možemo zaključiti da su razredi podjednaki u samoprocjeni uspješnosti i razumijevanja te da je drugi razred manje zainteresiran za nastavni predmet Hrvatski jezik od prvog razreda. Kako naša hipoteza ide u smjeru da će taj drugi razred biti zainteresiraniji za gradivo nakon predavanja, ovaj preliminarni rezultat ne ide u prilog hipotezi i ne pogoduje joj te stoga ne predstavlja problem za daljnji tijek istraživanja.

14.2. Razlike u znanju

Kako bismo provjerali postoji li statistički značajna razlika znanju nakon svakog sata između dva razreda, onog bez i onog sa nastavom tjelesne i zdravstvene kulture prije nastave hrvatskoga jezika, provjerali smo postoji li razlika u ukupnom broju bodova na provjeri znanja svakog od pet gradiva. Ponovo je korišten Mann Whitney U test i rezultati su prikazani u Tablici 11. Također je prikazan i izračun razlike za ukupni prosječni rezultat svih pet dana.

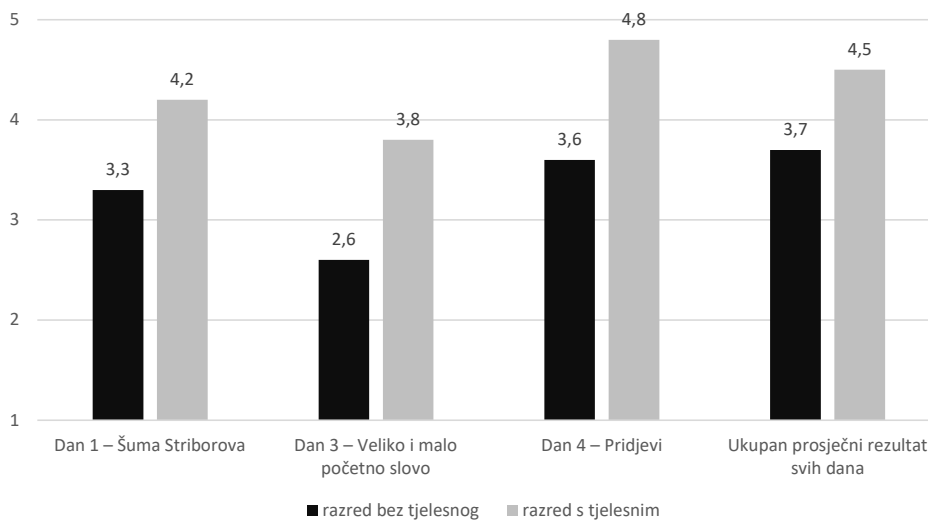
Tablica 11: Mann Whitney U test pri testiranju razlike u broju bodova pri provjeri znanja između dva razreda

Provjera znanja	Z	p	M bez tjelesnog	M s tjelesnim
Dan 1 – Šuma Striborova	-2.03*	< .05	3.3	4.2
Dan 2 – Šuma Striborova	-0.55	> .05	4.5	4.7
Dan 3 – Veliko i malo početno slovo	-2.69**	< .01	2.6	3.8
Dan 4 – Pridjevi	-3.98**	< .01	3.6	4.8
Dan 5 – Pridjevi	-0.50	> .05	4.5	4.7
Ukupan prosječni rezultat svih dana	-2.03*	< .05	3.7	4.5

LEGENDA: Z – rezultat Mann Whitney U testa, p – vjerojatnost pogreške, M bez tjelesnog - aritmetička sredina za skupinu bez tjelesnog, M s tjelesnim - aritmetička sredina za skupinu s tjelesnim, ** - značajno uz 1 % rizika, * - značajno uz 5 % rizika

Dobiveni rezultati pokazuju da se dva razreda ne razlikuju statistički značajno u rezultatima pri provjeri znanja drugog ($Z(30) = -0.55$; $p > .05$) i petog dana ($Z(27) = -0.50$; $p > .05$), a razlikuju se u provjeri prvog ($Z(29) = -2.03$; $p < .05$), trećeg ($Z(30) = -2.69$; $p < .01$) i četvrtog ($Z(29) = -3.98$; $p < .01$) dana. Kada se pogledaju aritmetičke sredine vidi se da učenici iz razreda koji su imali nastavu iz Tjelesne i zdravstvene kulture prije Hrvatskog postižu viši rezultat sva tri dana. Oni postižu srednje vrijednosti od 4.2, 3.8 i 4.8 naspram 3.3, 2.6 i 3.6. Isto je i s ukupnim rezultatom, razlika je značajna ($Z(30) = -2.03$; $p < .05$) i rezultat je viši u razredu s nastavom

Tjelesne i zdravstvene kulture prije nastave Hrvatskog jezika (4.5 naspram 3.7). Značajne razlike prikazane su i grafički.

Slika 1: Srednje vrijednosti rezultata kod kojih su pronađene statistički značajne razlike ovisno o razredu

Ovime bismo mogli reći da je hipoteza vezana uz prvi problem djelomično, a hipoteza vezana uz drugi problem u potpunosti potvrđena.

Što se tiče prvog problema, potvrdili smo da postoji statistički značajna razlika u ukupnom broju bodova na provjeri znanja na teme *Šuma Striborova – sažimanje pripovjednih tekstova* prvi, *Veliko početno slovo* treći dan nastave te *Pridjevi* četvrti dan nastave. Razred s nastavom tjelesne i zdravstvene kulture prije nastave hrvatskoga jezika postiže statistički značajno više rezultate na ispitima svih spomenutih dana mjerenja. Nismo potvrdili postojanje razlike za ukupni broj bodova na provjeri znanja na teme *Šuma Striborova – sažimanje pripovjednih tekstova* drugi dan nastave i *Pridjevi* peti dan nastave. Moguće je da su provjere znanja te dane bile prelagane jer oba razreda postižu visoke rezultate.

Drugi je problem potvrđen i pokazalo se da postoji statistički značajna razlika u ukupnom prosječnom broju bodova na provjeri znanja testova svih pet dana između dva razreda, onog bez i onog sa nastavom tjelesne i zdravstvene kulture prije nastave hrvatskoga jezika. Razred s nastavom tjelesne i zdravstvene kulture prije nastave hrvatskoga jezika postiže statistički značajno viši rezultat. Kao što su neka istraživanja pokazala, tjelesno vježbanje je podražaj i za

razvoj sposobnosti kognitivne prirode, a kognitivne sposobnosti omogućuju primanje, prijenos i preradu informacija, što je temelj uspješnosti u natavi hrvatskoga jezika. U radu je prethodno navedeno da su kretanje i učenje povezani i da kvalitetna nastava tjelesne i zdravstvene kulture može doprinijeti budnosti i energiji djeteta što utječe na školsko postignuće, što je u ovom slučaju potvrđeno na nastavnim satima Hrvatskoga jezika.

Učiteljčine procjene znanja učenika (u oba razreda) o pojedinim temama ne podudaraju se s ovim nalazima. Znanje učenika u prvom razredu u kojem nastava tjelesne i zdravstvene kulture nije prethodila, učiteljica je sve dane, osim trećeg, procijenila ocjenom odličan. Znanje o sadržaju trećega dana procijenila je ocjenom vrlo dobar. Što se tiče drugog razreda, njihovo je znanje učiteljica samo za drugi i četvrti dan procijenila ocjenom odličan, prvi i peti dan vrlo dobar i treći dan ocjenom dobar.

14.3. Razlike u samoprocjenama

Kako bismo provjerili postoji li statistički značajna razlika u samoprocjenama savladavanja sadržaja, razumijevanja istog i zainteresiranosti za sadržaj nakon svakog sata između dva razreda, onog bez i onog sa nastavom tjelesne i zdravstvene kulture prije nastave hrvatskoga jezika, provjerili smo pojedinačne razlike. Ponovo je korišten Mann Whitney U test i rezultati su prikazani u Tablicama 12a, 12b i 12c.

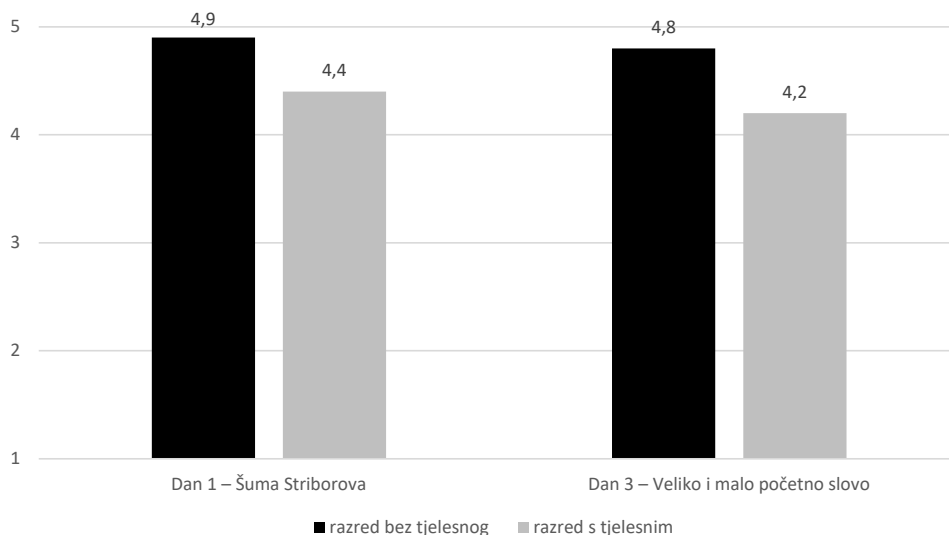
Tablica 12a. Mann Whitney U test pri testiranju razlike u samoprocjeni savladavanja sadržaja u pet dana mjerenja između dva razreda

Samoprocjena savladavanja sadržaja	Z	p	M bez tjelesnog	M s tjelesnim
Dan 1 – Šuma Striborova	-2.82*	< .05	4.9	4.4
Dan 2 – Šuma Striborova	-0.71	> .05	4.8	4.8
Dan 3 – Veliko i malo početno slovo	-2.33*	< .05	4.8	4.2
Dan 4 – Pridjevi	-0.41	> .05	4.9	4.9
Dan 5 – Pridjevi	-1.12	> .05	5.0	4.9

LEGENDA: Z – rezultat Mann Whitney U testa, p – vjerojatnost pogreške, M bez tjelesnog - aritmetička sredina za skupinu bez tjelesnog, M s tjelesnim - aritmetička sredina za skupinu s tjelesnim, * - značajno uz 5 % rizika

Dobiveni rezultati pokazuju da se dva razreda ne razlikuju statistički značajno u rezultatima samoprocjene savladavanja sadržaja drugog ($Z(30) = -0.71$; $p > .05$), četvrtog ($Z(29) = -0.41$; $p > .05$) i petog dana ($Z(27) = -1.12$; $p > .05$), a razlikuju se u provjeri prvog ($Z(29) = -2.82$; p

< .05) i trećeg ($Z(30) = -2.33$; $p < .05$) dana. Kada se pogledaju aritmetičke sredine vidi se da učenici iz razreda koji su imali nastavni sat Tjelesne i zdravstvene kulture prije sata Hrvatskog jezika postižu niži rezultat oba dana. Oni postižu srednje vrijednosti od 4.4 i 4.2 naspram 4.9 i 4.8. Značajne razlike su prikazane i grafički.

Slika 2: Srednje vrijednosti samoprocjena savladavanja gradiva kod kojih su pronađene statistički značajne razlike ovisno o razredu

Tablica 12b: Mann Whitney U test pri testiranju razlike u samoprocjeni razumijevanja sadržaja u pet dana mjerenja između dva razreda

Samoprocjena savladavanja sadržaja	Z	p	M bez tjelesnog	M s tjelesnim
Dan 1 – Šuma Striborova	-0.42	> .05	4.9	4.9
Dan 2 – Šuma Striborova	-1.65	> .05	5.0	4.8
Dan 3 – Veliko i malo početno slovo	-1.73	> .05	4.8	4.5
Dan 4 – Pridjevi	-0.41	> .05	4.9	4.9
Dan 5 – Pridjevi	0.00	> .05	5.0	5.0

LEGENDA: Z – rezultat Mann Whitney U testa, p – vjerojatnost pogreške, M bez tjelesnog - aritmetička sredina za skupinu bez tjelesnog, M s tjelesnim - aritmetička sredina za skupinu s tjelesnim

Dobiveni rezultati pokazuju da se dva razreda ne razlikuju statistički značajno u rezultatima samoprocjene razumijevanja sadržaja niti jednoga dana.

Tablica 12c. Mann Whitney U test pri testiranju razlike u samoprocjeni zainteresiranosti za sadržaj u pet dana mjerenja između dva razreda

Samoprocjena savladavanja sadržaja	Z	p	M bez tjelesnog	M s tjelesnim
Dan 1 – Šuma Striborova	-0.65	> .05	4.6	4.7
Dan 2 – Šuma Striborova	-0.35	> .05	4.9	4.8
Dan 3 – Veliko i malo početno slovo	-1.27	> .05	4.9	4.7
Dan 4 – Pridjevi	-1.11	> .05	5.0	4.9
Dan 5 – Pridjevi	-0.24	> .05	4.9	4.8

LEGENDA: Z – rezultat Mann Whitney U testa, p – vjerojatnost pogreške, M bez tjelesnog - aritmetička sredina za skupinu bez tjelesnog, M s tjelesnim - aritmetička sredina za skupinu s tjelesnim

Rezultati pokazuju da nema razlike niti u samoprocjeni zainteresiranosti.

Za treći problem istraživanja možemo reći da su pronađene samo dvije razlike i to u samoprocjeni savladanosti gradiva prvog i trećeg dana i da one idu u smjeru koji nije očekivan. Odnosno nismo potvrdili da postoji statistički značajna razlika u ukupnom percipiranom znanju, zainteresiranosti i razumijevanju, za svaki od ovih pet nastavnih dana te da razred s nastavom tjelesne i zdravstvene kulture prije nastave hrvatskoga jezika postiže statistički značajno više samoprocjene na svim varijablama - i to na pojedinačnim kao i na skupnim, uz napomenu da i u preliminarnoj analizi razred koji nije imao nastavu tjelesne i zdravstvene kulture prije nastave hrvatskoga jezika bolje procjenjuje uspješnost.

15. ZAKLJUČAK

Istraživanje ovoga rada čiji je osnovni cilj bio provjeriti može li nastavni sat Tjelesne i zdravstvene kulture biti prediktor uspješnosti na satu Hrvatskog jezika pokazalo je kako postoji statistički značajna razlika u ukupnom broju bodova na provjeri znanja obrađenih tema *Šuma Striborova – sažimanje pripovjednih tekstova* prvi dan, *Veliko početno slovo* treći dan te *Pridjevi* četvrti dan nastave i u ukupnom prosječnom broju bodova na provjeri znanja testova svih pet dana između dva razreda, onog bez i onog sa nastavom tjelesne i zdravstvene kulture prije nastave hrvatskoga jezika. U oba prethodno navedena slučaja, razred u kojem je održan nastavni sat Tjelesne i zdravstvene kulture prije sata Hrvatskoga jezika postiže statistički značajno viši rezultat. Nije potvrđeno da postoji statistički značajna razlika u ukupnom percipiranom znanju, zainteresiranosti i razumijevanju i da je razred u kojem je održan nastavni sat Tjelesne i zdravstvene kulture prije sata Hrvatskoga jezika postigao statistički značajno više samoprocjene na svim varijablama.

Metodološki nedostaci ovoga istraživanja mogle bi biti subjektivne (pogrešne) procjene učiteljica i učenika o znanju određenog sadržaja nastavog predmeta Hrvatski jezik, provođenje istraživanja u razredu koji je imao nastavu tjelesne i zdravstvene kulture prije nastave hrvatskoga jezika u predzadnjem tjednu školske godine te poznavanje cilja istraživanja od strane studentice (učiteljice) koja je provodila nastavne sate. Prijedlozi su za poboljšanje potencijalnih budućih istraživanja na ovu temu veći uzorak, dvostruko slijepo istraživanje (da niti učenici niti učitelji ne znaju cilj istraživanja jer hipoteza učitelja može nesvjesno djelovati na način na koji predaje i to može utjecati na rezultate), prethodna provjera procjenjivanja znanja učenika od strane učitelja te prethodna provjera uspješnosti, razumijevanja i zainteresiranosti učenika za sadržaj nastavnoga predmeta Hrvatski jezik kako bi i učitelji i učenici bili što sličniji u procjenama.

16. LITERATURA

1. Aladrović Slovaček, K., Pavličević-Franić, D. (2011). *Ujecaj načina poučavanja na motivaciju i stav učenika prema hrvatskome jeziku kao nastavnome predmetu*. Napredak, 152 (2), 171-188, <https://hrcak.srce.hr/file/123096>.
2. Barić, E., Lončarić, M., Malić, D., Pavešić, S., Peti, M., Zečević, V., Znika, M. *Hrvatska gramatika*. Zagreb: Školska knjiga.
3. Bežen, A. (2008). *Metodika - znanost o poučavanju nastavnog predmeta*. Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Profil International.
4. Bežen, A., Budinski, V., Kolar Billege, M. (2018). *Što, zašto, kako u poučavanju hrvatskoga jezika*. Metodčki praktikum nastave hrvatskoga jezika u nižim razredima osnovne škole. Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Profil Klett.
5. Bilač, S. (2012). *Mediji u nastavi hrvatskoga jezika*. Školski vjesnik, 61 (3), 359-366. <https://hrcak.srce.hr/file/129332>
6. Breslauer, N., Hublin, T., Zegal Kuretić, M (2014). *Osnove kineziologije*. Čakovec: Međimursko veleučilište u Čakovcu.
7. Brisswalter, J., Collardeau, M., Alcerin, R. (2002). *Effects of acute physical exercise on characteristics on cognitive performance*. Sports Medicine, 32 (9), 555-566. https://www.researchgate.net/profile/Jeanick-Brisswalter/publication/11278951_Effects_of_Acute_Physical_Exercise_Characteristics_on_Cognitive_Performance/links/00b7d53ad61919f3b4000000/Effects-of-Acute-Physical-Exercise-Characteristics-on-Cognitive-Performance.pdf
8. Budinski, V. (2019). *Početno čitanje i pisanje na hrvatskome jeziku*. Metodčki sadržajno-vremenski optimum poučavanja. Zagreb: Profil Klett.
9. Burić, I. (2008). *Uloga emocija u obrazovnom kontekstu – teorija kontrole i vrijednosti*. Suvremena psihologija, 11 (1), 77-92. <https://hrcak.srce.hr/81400>
10. Dodig, M. (1992). *Tjelesna i zdravstvena kultura*. Rijeka: Sveučilište u Rijeci.
11. Dubovečak, I. (2023). The connection between digital applications for physical exercise and the level of kinesiological activity of adolescents, 164 (1-2) 189-194. <https://hrcak.srce.hr/file/438789>
12. Findak, V. (1995). *Metodika tjelesne i zdravstvene kulture u predškolskom odgoju – priručnik za odgojitelje*. Zagreb: Školska knjiga.
13. Hraski, Ž., Živčić, K. (1996). *Mogućnosti razvoja motoričkih potencijala djece predškolske dobi*. Zagreb: Fakultet za fizičku kulturu.

14. Jurko, D., Čular, D., Badrić, M., Sporiš, G. (2015). *Osnove kineziologije*. Split: Sportska knjiga, Gopal.
15. Kadum-Bošnjak, S., Cotič, M., Felda, D. (2014). *Činitelji uspješnosti nastave u primarnom obrazovanju*. Koper: Pedagoška fakulteta Univerze na Primorskem.
16. Kolar Billege, M. (2020). *Sadržaj, ishodi i vrednovanje u Hrvatskome jeziku – metodički pristup*. Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
17. *Kurikulum nastavnog predmeta Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj* (NN 10/2019). https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_215.html
18. *Kurikulum nastavnog predmeta Tjelesna i zdravstvena kultura za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj* (NN 27/2019). https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_03_27_558.html
19. Lambdin, D.V., & Lambdin, D. (1995). *Connecting mathematics and physical education through spatial awareness*. In P.A. House, & A.F. Coxford (Eds.), *Connecting mathematics across the curriculum*. Reston (147-151). VA: National Council of Teachers of Mathematics.
20. Lazzarich, M. (2017). *Metodika Hrvatskoga jezika u razrednoj nastavi*. Rijeka: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Rijeci.
21. Lazzarich, M. (2021). *Učinkovite strategije učenja i kreativne metode poučavanja hrvatskoga jezika u razrednoj nastavi*. *Školski vjesnik*, 70 (1), 273-305. <https://hrcak.srce.hr/file/382370>
22. Neljak, B., Milić, M., Božinović Mađor, S., Delaš Kalinski, S. (2008). *Vježbajmo zajedno 4*. Priručnik iz tjelesne i zdravstvene kulture s CD-om za učiteljice i učitelje četvrtoga razreda osnovne škole. Zagreb: Profil International.
23. Prskalo, I., Sporiš, G. (2016). *Kineziologija*. Zagreb: Školska knjiga, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
24. Rodić, N. (2010). *Savremeno fizičko vaspitanje u razrednoj nastavi*. *Norma*, 15 (1), 47-60. <https://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/0353-7129/2010/0353-71291001047R.pdf>
25. Rodić, N. (2013). *Didaktika fizičkog vaspitanja*. Sombor: Pedagoški fakultet, Univerzitet u Novom Sadu.
26. Rodić, N. (2014). *Connection between Physical Education and other School Subjects in Primary School*. *Croatian Journal of Education*, 16 (3), 265-292. <https://hrcak.srce.hr/file/191408>

27. Rogulj, N., Rogulj, G., Kovačević Ž. (2011). *Korelacije nastave tjelesne i zdravstvene kulture i matematike u osnovnoj školi*. Poreč: 20. Ljetna škola kineziologa Republike Hrvatske : zbornik radova.
28. Rosandić, D. (1988). *Metodika književnog odgoja i obrazovanja*. Zagreb: Školska knjiga.
29. Rosandić, D. (2002). *Od slova do teksta i metateksta*. Zagreb: Profil International.
30. Vizek Vidović, V. (2009). *Planiranje kurikuluma usmjerenog na kompetencije u obrazovanju učitelja i nastavnika: priručnik za visokoškolske nastavnike*. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

17. DODATCI

PRILOZI:

Prilog 1: *Početni upitnik s procjenom za učitelje*

Prilog 2: *Početni upitnik sa samoprocjenama za učenike*

Prilog 3: *Završni upitnik s procjenom za učitelje*

Prilog 4: *Završni upitnik sa samoprocjenama za učenike*

Prilog 5: *Ispit za provjeru znanja sadržaja Šuma Striborova – sažimanje pripovjednih tekstova (prvi dan) s označenim rješenjima*

Prilog 6: *Ispit za provjeru znanja sadržaja Šuma Striborova – sažimanje pripovjednih tekstova (drugi dan) s označenim rješenjima*

Prilog 7: *Ispit za provjeru znanja sadržaja Veliko početno slovo (treći dan) s označenim rješenjima*

Prilog 8: *Ispit za provjeru znanja sadržaja Pridjevi (četvrti dan) s označenim rješenjima*

Prilog 9: *Ispit za provjeru znanja sadržaja Pridjevi (peti dan) s označenim rješenjima*

Prilog 3: Završni upitnik s procjenom za učitelje

Sadržaj poučavanja (zaokružiti):

- 1 *Ivana Brlić-Mažuranić: Šuma Striborova – 1. sat*
- 2 *Ivana Brlić-Mažuranić: Šuma Striborova – 2. sat*
- 3 *Veliko početno slovo – 3. sat*
- 4 *Pridjevi – 4. sat*
- 5 *Pridjevi – 5. sat*

Molim Vas da na skali od 1 do 5 gdje 1 znači nedovoljan, 2 dovoljan, 3 dobar, 4 vrlo dobar i 5 odličan procijenite prosječno znanje razreda o predstavljenom sadržaju poučavanja.

1 2 3 4 5

Prilog 4: Završni upitnik sa samoprocjenama za učenike

Sadržaj poučavanja (zaokružiti):

- 1 *Ivana Brlić-Mažuranić: Šuma Striborova – 1. sat*
- 2 *Ivana Brlić-Mažuranić: Šuma Striborova – 2. sat*
- 3 *Veliko početno slovo – 3. sat*
- 4 *Pridjevi – 4. sat*
- 5 *Pridjevi – 5. sat*

Molim Vas da na skali od 1 do 5 gdje 1 znači uopće se ne slažem, 2 ne slažem se, 3 niti se slažem, niti se ne slažem, 4 slažem se i 5 u potpunosti se slažem označite koliko se slažete sa sljedećim tvrdnjama:

Uspješno sam savladao/savladala sadržaj Hrvatskog jezika na današnjem satu.	1	2	3	4	5
Dobro sam razumio/razumjela sadržaj Hrvatskog jezika na današnjem satu.	1	2	3	4	5
Zainteresiran/zainteresirana sam za sadržaj Hrvatskog jezika na današnjem satu.	1	2	3	4	5

Prilog 5: Ispit za provjeru znanja sadržaja Šuma Striborova – sažimanje pripovjednih tekstova (prvi dan) s označenim rješenjima

Zaokruži točan odgovor:

Tko je rekao starici da posjeti Stribora u šumi?

- a) sin
- b) snaha
- c) Domaći (svi zajedno)
- d) Malik Tintilinić (jedan od Domaćih)**

Tko je Stribor?

- a) šumski starješina**
- b) šumski vladar
- c) šumski duh
- d) šumsko začarano drvo

Što se dogodilo u uvodnom dijelu *Šume Striborove*?

- a) sin se vjenča s dobrom djevojkom
- b) sin tjera majku iz kuće
- c) mladić odlazi u šumu Striborovu i dovodi majci snahu**
- d) snaha postaje guja

Nadopuni:

Glagol bajati znači čarati ili vračati.

Vječna tema bajke je borba dobra i zla u kojoj dobro pobjeđuje.

Prilog 6: Ispit za provjeru znanja sadržaja Šuma Striborova – sažimanje pripovjednih tekstova (drugi dan) s označenim rješenjima

Zaokruži točan odgovor:

Sin je mislio da je njegova majka:

- a) čarobnica
- b) vila
- c) vještica**
- d) proročica

Riječ *guja* znači:

- a) djevojka
- b) snaha
- c) zlobnica
- d) zmija**

Kakva je snaha bila prema baki?

- a) dobra
- b) zla**
- c) ravnodušna
- d) puna poštovanja

Nadopuni:

Ivana Brlić-Mažuranić rođena je u gradu Ogulinu.

Šuma Striborova jedna je od bajki zapisanih u zbirci koja se zove *Priče iz davnine*.

Prilog 7: Ispit za provjeru znanja sadržaja Veliko početno slovo (treći dan) s označenim rješenjima

Zaokruži točan odgovor:

Zaokruži točno napisanu rečenicu.

- a) Marija će ovo ljeto otputovati u grad koji se zove Biograd Na Moru.
- b) Marija će ovo ljeto otputovati u grad koji se zove Biograd na moru.
- c) Marija će ovo ljeto otputovati u grad koji se zove Biograd na Moru.**
- d) Marija će ovo ljeto otputovati u grad koji se zove biograd na Moru.

Zaokruži točno napisanu rečenicu.

- a) U blizini trga bana Josipa Jelačića nalazi se Ulica Tome Bakača.
- b) U blizini Trga Bana Josipa Jelačića nalazi se Ulica Tome Bakača.
- c) U blizini Trga bana Josipa Jelačića nalazi se ulica Tome Bakača.
- d) U blizini Trga bana Josipa Jelačića nalazi se Ulica Tome Bakača.**

Zaokruži točno napisanu rečenicu.

- a) Jedno od poznatih mjesta u Istri je Sveti Petar u šumi.
- b) Jedno od poznatih mjesta u Istri je Sveti Petar u Šumi.**
- c) Jedno od poznatih mjesta u Istri je sveti Petar u Šumi.
- d) Jedno od poznatih mjesta u Istri je Sveti Petar U Šumi.

Nadopuni:

U tekstu *Svjetski putnik* saznali smo da Marko živi u Zagrebu, a njegov tetak Jura ima vikendicu u Velikoj Gorici blizu Zagreba.

Grad Krapina nalazi se u regiji koja se zove Hrvatsko zagorje.

Prilog 8: Ispit za provjeru znanja sadržaja Pridjevi (četvrti dan) s označenim rješenjima

Zaokruži točan odgovor:

Zaokruži opisni pridjev:

- a) noć
- b) usporiti
- c) sladak**
- d) ljepota

Opisni pridjevi mogu biti u:

- a) tri roda i dva broja**
- b) dva roda i tri broja
- c) jednom rodu i jednom broju
- d) dva roda i dva broja

Opisni pridjevi odgovaraju na pitanja:

- a) *što netko radi?* i *što se zbiva?*
- b) *čiji je tko?* i *čije je što?*
- c) *kakvo je što?* i *kakav je tko?***
- d) *gdje je tko?* i *gdje je što?*

Nadopuni:

Pridjevi su riječi koje poblize označuju imenice.

Postoje opisni i posvojni pridjevi.

Prilog 9: Ispit za provjeru znanja sadržaja Pridjevi (peti dan) s označenim rješenjima

Zaokruži točan odgovor:

Zaokruži posvojni pridjev:

- a) lijep
- b) brza
- c) drveno
- d) prijatelj**

Zaokruži rečenicu koja sadrži dva pridjeva (jedan opisni i jedan posvojni).

- a) Mamin kolač je bio ukusan.**
- b) Danas je hladno i trebaju nam jakne.
- c) Lucija i Marko su bliski prijatelji.
- d) Tatin kolega ima motor i brod.

Zaokruži nepravilno napisanu rečenicu.

- a) Lucijina sestra je frizerka.
- b) Leon je zagrebački pjevač.
- c) Brat od Lare je nogometaš.**
- d) Lukina baka je učiteljica.

Nadopuni:

Pridjevi koji odgovaraju na pitanje čije je što? zovu se posvojni pridjevi.

Posvojni pridjevi koji završavaju na -ski, -ški, -čki, -čki pišu se malim početnim slovom.

POPIS SLIKA:

Slika 1: *Srednje vrijednosti rezultata kod kojih su pronađene statistički značajne razlike ovisno o razredu*

Slika 2: *Srednje vrijednosti samoprocjena savladavanja gradiva kod kojih su pronađene statistički značajne razlike ovisno o razredu*

POPIS TABLICA:

Tablica 1: *Metodička artikulacija nastavne jedinice Šuma Striborova – Ivana Brlić-Mažuranić (sažimanje pripovjednih tekstova (Bežen, Budinski, Kolar Billege, 2018)*

Tablica 2: *Metodička artikulacija nastavne jedinice Veliko početno slovo (Bežen, Budinski, Kolar Billege, 2018)*

Tablica 3: *Metodička artikulacija nastavne jedinice Pridjevi (Bežen, Budinski, Kolar Billege, 2018)*

Tablica 4: *Metodička artikulacija nastavne jedinice Pridjevi (Bežen, Budinski, Kolar Billege, 2018)*

Tablica 5: *Metodička artikulacija nastavnih tema Vaga zanoženjem na tlu, Dodavanje i hvatanje lopte iz košarice u odbojkaškom stavu, Vođenje lopte s promjenom smjera kretanja (Neljak, Milić, Božinović Mađor, Delaš Kalinski, 2008)*

Tablica 6: *Metodička artikulacija nastavnih tema Brzo trčanje na 50 m iz poluvisokoga starta, Bacanje medicinke od 1 kg suručno iz različitih položaja, Dodavanje i hvatanje lopte u kretanju (Neljak, Milić, Božinović Mađor, Delaš Kalinski, 2008)*

Tablica 7: *Metodička artikulacija nastavnih tema Vučenje i potiskivanje suvježbača, Galop naprijed i strance, Udarac na vrata sredinom hrpta stopala (Neljak, Milić, Božinović Mađor, Delaš Kalinski, 2008)*

Tablica 8: *Metodička artikulacija nastavnih tema Ciklična kretanja različitim tempom do 4 minute, Gađanje lopticom u pokretni cilj s udaljenosti do 5 m, Dodavanje i hvatanje lopte u kretanju (Neljak, Milić, Božinović Mađor, Delaš Kalinski, 2008)*

Tablica 9: *Metodička artikulacija nastavnih tema Vođenje lopte sredinom hrpta stopala, Trokorak, Narodni ples iz zavičajnog područja (Neljak, Milić, Božinović Mađor, Delaš Kalinski, 2008)*

Tablica 10: *Mann Whitney U test pri testiranju samoprocjene opće uspješnosti, razumijevanja i zainteresiranosti učenika ovisno o razredu*

Tablica 11: *Mann Whitney U test pri testiranju razlike u broju bodova pri provjeri znanja između dva razreda*

Tablica 12a. *Mann Whitney U test pri testiranju razlike u samoprocjeni savladavanja sadržaja u pet dana mjerenja između dva razreda*

Tablica 12b: *Mann Whitney U test pri testiranju razlike u samoprocjeni razumijevanja sadržaja u pet dana mjerenja između dva razreda*

Tablica 12c. *Mann Whitney U test pri testiranju razlike u samoprocjeni zainteresiranosti za sadržaj u pet dana mjerenja između dva razreda*

Izjavljujem da je moj diplomski rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

(vlastoručni potpis studenta)